

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20
ДИНАРА
1952

Година XXIV Број 577
Субота, 19. јануар 1963.

ИЗПАЗИ СУБОТОМ

КРОЗ ВЕКОВЕ

АГЛАЈИН АПЕТИТ

Аглаја, једна жена-трубач у старовековној Александрији као од шале побеђивала је своје другове по ванимању,

мушкарце, јер је због својих челичних плућа могла да труби у рог дуже и продорније од свих њих. Своју снагу и издржљивост Аглаја је, можда, доувала свом изванредном апетиту. Наиме, она би сваког дана појела 5 килограма меса, 4 килограма хлеба и испила 3 врча вина.

НИ КАО ЛЕК

Верује се да је досад већ све речено и за и против дувана. Међутим, изгледа да ипак није тако. Недавно је пронађен један декрет владе у Лими, престоници Перуа, из 1688. године којим се дуван ставља на индекс забрањених дрога „чак иако се користи као универзални лек“.

НАЈВЕЋИ ЖЕНОМРЗАЦ

Турског султана Османа III (1701-1757) сматрају за највећег женомрца у историји. Хроничари су забележили

да овај султан просто није могао очима да види ниједну женску особу и свака која би се на своју несрећу чак и случајно појавила пред њим била је по његовом наређењу удављена у Босфору.

ФЛАШ ГОРДОН

ТВОЈА ЕКСПЕДИЦИЈА ЈЕ СПРЕМНА, ФЛАШЕ... А ЈА ОДЛАЗИМ НА ТИБЕТ... КАО ОБАВЕШТАЈЦ!

МОЈ НАРОД ЦЕНИ ТВОЈУ ПОМОЋ, ЕЛТА!

ДРАГИ... ЗНАМ ДА МИ ЧИНИ ОПРОСТИО... АЛИ, ЈЕДНОМ ВЕШ ИПАК СХВАТИТИ КОЛИКО ТЕ ВОЛИМ!

МНОГО СРЕЊЕ, ЕЛТА...

...И ЗБОГОМ!

ИЗ ЈЕДНЕ ТАЈНЕ БАЗЕ ИСПЛОВИЛА ЈЕ ФЛОТА АТОМСКИХ ПОДМОРНИЦА...

САМО ДА СЕ МЕЂУ НАС НИЈЕ УВУКАО КАКАВ ШПИЈУН!

СВАКИ ЈЕ ЧОВЕК ПРОВЕРЕН, ФЛАШЕ! УПОТРЕБЉЕНИ СУ НАЈСАВРШЕНИЈИ МЕТОДИ ПРОВЕРАВАЊА! ИСКЛУЧЕНО ЈЕ ДА ЈЕ МЕЂУ НАМА ЊИХОВ ШПИЈУН!

АЛИ, У ДРУГОЈ ЈЕДНОЈ БАЗИ, НА ХИМАЛАЈИМА...

ДА ЛИ СЕ НАШ АГЕНТ ПРОБИО?

ДА... КАО ШТО ЈЕ И ПЛАНИРАНО! НАЛАЗИ СЕ НА ЧЕЛНОЈ ПОДМОРНИЦИ!

НАШ АГЕНТ ЈЕ УСПЕО ДА СЕ УВУЧЕ МЕЂУ ЊИХ!

УСКОРО ЋЕМО ЗНАТИ ШТА НАМ ЕРАВАЈУ!

УСКОПИ-ЈАНСКОЈ БАЗИ НА ХИМАЛАЈИМА.

АУТОМАТСКИ НАВИГАТОР ВОДИ НАС ПРАВО ПРЕМА МАГНЕТСКОМ ПОЛУ!

СТИГЛИ СМО! ТАЧНО ПО ПЛАНУ!

ЛЕД ЈЕ ДЕБЕО СТОТИНАМА СТОПА! МОРАЋЕМО ДА СЕ ПРОБИЈЕМО НА ПОВРШИНУ!

СЕВЕРНИ ПОЛ.

ПОСЛЕ НЕКОЛИКО ЧАСОВА ОГРОМАН ТУНЕЛ-ХАНГАР ЗА ПОДМОРНИЦЕ - БИО ЈЕ ИСКОПАН, А ОД ЊЕГА ДО ПОВРШИНЕ ЈЕДАН СТРАМ ХОДНИК...

СПРЕМИТЕ КОНОПЦЕ ЗА ИЗВЛАЧЕЊЕ ТЕРЕТА!

КАПЕТАН

У ОВОМ БРОЈУ: Мина у јусеницама Шенка. Црвендаћ. Бајкалско језеро. Ноћ у замку. Занимљивости у 1962. Порекло »Романа једне мумије«. Историја јисаће машине.

Ripley's Веровати или не!

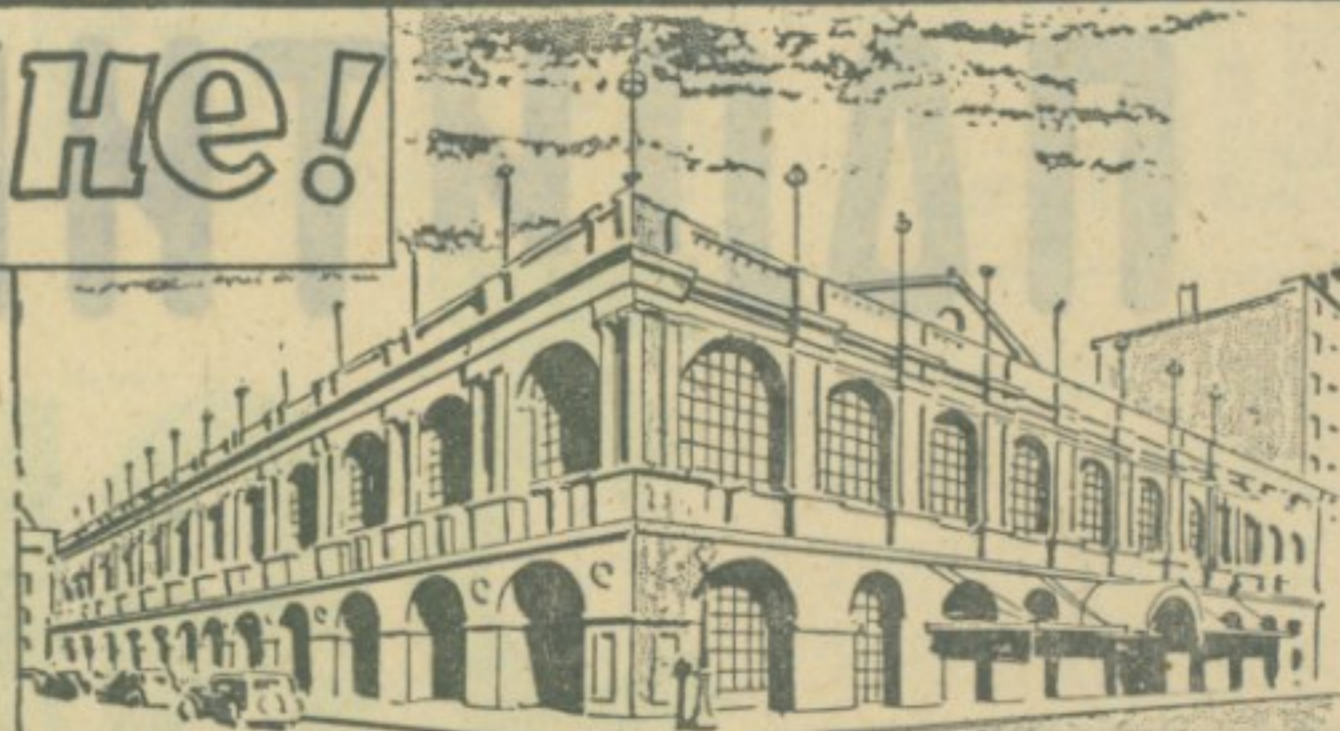
ЏЕМС ЏЕНКИН

ИЗ ХОЛМ ЛЕСИЈА
(ЕНГЛЕСКА)
ОЖЕНИО СЕ У 98 ГОДИНИ
ЖЕНОМ ОД 52 ГОДИНЕ
И ПОСТАО ОТАЦ У 99. ГОДИНИ!

СИВЕ ЖАРЕБИЦЕ

КОЈЕ СЕ У РАМ-
ПУРУ (ИНДИЈА)
УПОТРЕБАВАЈУ
ЗА БОРБУ
УМЕСТО ПЕТЛОВА
ТОЛИКО СУ ПРИ-
ВРЖЕНЕ СВОЗИМ
ГОСПОДАРИМА
ДА ИХ ПРАТЕ
КАО ПСИ

КОНГРЕСНУ ЗГРАДУ

У КАНЗАС СИТИЈУ
НАЗИВАЈУ „ЧУДОМ ОД 90 ДАНА“ ЈЕР ЈЕ, ДА БИ
ПРИМИЛА ПОД СВОЈ КРОФ КОНГРЕС ДЕМОКРАТА
КОЈИ ЈЕ ИЗГЛАСАО ЗА ПРЕДСЕДНИКА ВИЛИЈЕМА
ШЕНИНГСА БРАЈЕНА, БИЛА САЗИДАНА ТАЧНО
ЗА ТРИ МЕСЕЦА (1900)

ПАР ЗЕЛЕНИХ ЦИПЕЛА

ЊИВА СЕ ВЕК
389 ГОДИНА У
ЗАМКУ БРИКВОЛУ
(ЕНГЛЕСКА)
КАО УСПОМЕНА
НА ПОСЕТУ
ЕЛИЗАБЕТЕ I
КОЈА
ИХ ЈЕ ТАДА
ЗАБОРАВИЛА!

ЧУВАРКУЉУ

БИЈОКУ ИЗ
ФАМИЛИЈЕ ЛУКА
САДЕ ПО КРОВО-
ВИМА СЕОСКИХ КУЉА
У ФРИЗЛЕНДУ
(ХОЛАНДИЈА)
У УВЕРЕЊУ ДА
ОНА ШТИТИ ОД
ГРОМА!

ИГРА ОБЛАКОДЕРА

ДОГОНИ ИЗ ЗАПАДНЕ АФРИКЕ ИЗВОДЕ ПЛЕМЕН-
СКУ ИГРУ НОСЕКИ МАСКЕ ИЗРЕЗБАРЕНЕ ОД ЧИТАВОГ СТАБЛА ОД
КОЈИХ ЈЕ СВАКА ТЕШКА 50 КИЛОГРАМА И ВИСОКА ПРЕКО ТРИ
МЕТРА!
ИГРАЧИ СЕ СПУштаЈУ НА КОЛЕНА И САВИЈАЈУ ГЛАВЕ СВЕ ДОК
ВРХ МАСКЕ НЕ ДОДИРНЕ ЗЕМЉУ, А ЗАТИМ МОРАЈУ ДА МАСКЕ-КА-
ТАРКЕ ПОДИГНУ СНАГОМ СВОЈИХ ВРАТНИХ МИШИЦА!

© King Features Syndicate, Inc. 1962 World rights reserved

МОЦАРТОВА ЕЛЕКТРОНСКА МУЗИКА

Пре две стотине година многи европски музичари занимали су се највише забаве ради — табларним композицијама. Велики Моцарт саставио је, на пример, шаловиту књигу „Упутство како да се помоћу две коцкице компоњује валцери без и најмањег познавања музике и композиције“.

Срећник који би се помогао овог „Упутства“, набављао би две коцкице, нотну хартију, мастило, гушчице перо и седео за сто. Башио би коцкице, бројао тачкице на њима, завиривао у „Таблицу бројева“ тражио у њој прву колону а у њој подеок са бројем добијених тачкица где се налазио и кључ према коме је из друге „музичке таблице“ преписивао почетни такт композиције исписан нотним знацима. Те манипулације понављале су се осам пута. Добила се тако осам тактова — први део валцера. Још осам бацања и — из друге колоне „компоновао“ се други део. Затим — трећи и сви остали. Никаких стваралачких муча и презнојавања!

Исписани нотни лист требао је још потписати сопственим именом (стидљивији су то чинили тек пошто би се уверили да их нико не гледа и не види), савити, привезати свиленом машицом и однеи „дама срца својега“. А она би, одсвиравши на клавесну поклоњену композицију, умилно усклинула: „Ах, пријатељу мој! Ви компоњујете сасвим као Моцарт!“

Комплимент, разуме се, ни у ком случају претеран. У ствари, сличне епизоде догађале су се безброј пута.

„Табличне“ композиције Моцарта не би било тешко механизовати. Сваки мало вешти часовничар његовог времена могао је да начини апарат-аутомат у коме би се коцкице бацале помоћу једног

Шта је аутоматски композитор? У чему је тајна његовог успеха? За шта је све он способан?

механизма, а он би, затим, померао неке дирчице и „слагао“ тактове валцера као кућу-играчку од коцки. Јер, многи данашњи електронски „композитори“ о којима се пише и говори као о једном од последњих чуда кибернетике, раде готово на истом принципу.

Кибернетичко „надахнуће“

Истина, у електронској машини нема никаквих коцкица. Она не зна ноте и располаже само цифрама. Због тога нот-

0 1 1 1 7
0 1 1 1 5
0 2 1 1 7
0 2 1 1 5

не знаке треба превести на језик бројки и „складирати“ у „памћење“ машине групе бројева које означавају тактове и читаве мелодије. Овај „сирови материјал“ записује се у виду перфорираних квадратих на папирну или целулоидну траку која, одмотавајући се, одашиље одговарајуће сигнале у „памћење“. Поред тога, машина се „нахрани“ правилима премештања и размештања цифарних група. Ето, у томе је сва мудрост.

Када се на путу притисне дугме за укључивање, „композитор“ почиње да ствара. Тачно извршавајући добијену „поруцибину“ он на разне начине распоређује групе бро-

јева. У радио-лампама теку електронски токови, трепере неонске сигналне лампиче и — после неколико секунди композиција је готова. Она из машине излази у виду колоне цифара које се затим преводе на језик нота.

На овај начин један Американац добио је из појединих делова 39 естрадних композиција безброј варијација, а неки његов земљак извео је на кибернетичку прераду 37 химни разних времена и народа.

Симфонија из мрља

Према сведочанству историчара Ма Су Чена, коцкарске коцкице појавиле су се као „сарадници“ композитора још у старој Кини. Помоћу њих су, између осталог, провераване „способности“ младих музичара. Младић који је долазио на испит морао је да неколико пута узастопце баца пар коцкица и да запамти бројеве које је „извукао“. Сваки број означавао је једну ноту а њихов збир — начин слагања звукова. Тај случајни звучни ланац требало је обрадити по музичким правилима претварајући га у више или мање пријатну мелодију.

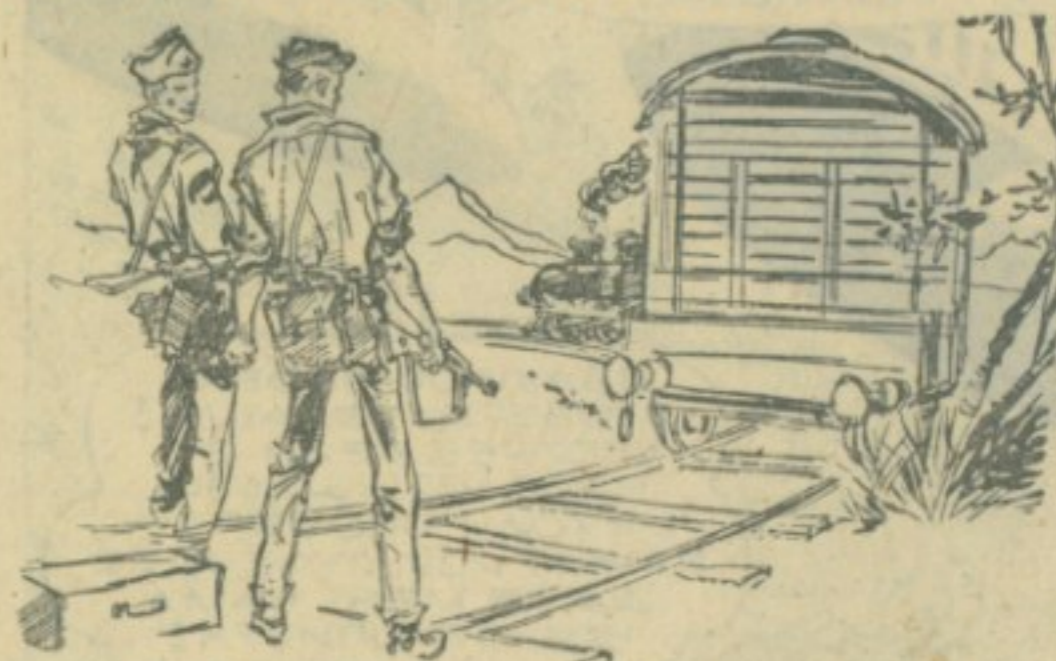
Ево и другог примера. Године 1751. енглески композитор Хејс објавио је сатиричну књжицу у којој је улогу композитора препустио... четки за чишћење обуће. Хејсов

композитор стрљиво отклања сувишне и оставља само оне које сматра достојним да уђу у његову музику.

Сличан рад може да обави и кибернетичка машина. То неће више бити примитивно премештање и распоређивање већ готових тактова и музичких фраза: музика се ту компоњује, а не „преписује“ из туђих композиција.

ЛОКОМОТИВА ПУНА ЕКСПЛОЗИВА

На железничкој станици у Светом Року словеначки партизани су у лето 1944. запленили локомотиву са три путничка вагона. Другови из радионице 14. дивизије ставили су под парни котлао експлозив, а на бранике детонаторе. У сваки вагон су утоварили по једну авионску бомбу и све их повезали троредном линијом штапина. Тако опремљен воз је пуном брзином пуштен ка станици Рогатец. У судару с једном композицијом дошло је до експлозије. Уништено је седам вагона и локомотива, а оштећена су станична постројења и једанаест фургона.

ДВЕ СТОТИНЕ МРТВИХ ОД СТРАХА

Једног пролећњег дана четрдесет друге сирене су, као и много пута дотад, објавиле у Лондону узбуну. У једном склоништу се нашло око 600 људи. Убрзо су затућале експлозије бомби. Једна је пала у близини склоништа и пресекала електрични вод. На-
стао је мрак. Људе је захватио такав страх да многи нису одолели шоковима које је изазвала језива помисао да могу бити живи затрпани. Када је прошла опасност, од 600 људи — око 200 их је било мртво.

ПОРЕКЛО »РОМАНА ЈЕДНЕ МУМИЈЕ«

Годинама се песник и романиста Теофил Готје осећао усамљен и тужан. Иако је већ стекао познато књижевно име, имао је мало успеха са својим драмама — у позоришту његова дела нису постигла онолико успеха колико је очекивао. Није добио ни положај председника удружења лепе уметности нити је постао управник неке библиотеке. И поред угледа који је стекао својом збирком песама „Емаљи и камеје“ и романом „Госпођица од Мопена“, врата Француске академије остала су за њега затворена.

У 45. години овај истрајни писац водио је мучан живот. Да би имао средстава за живот дуго је писао чланке, литерарне и уметничке критике. Покаткад се, само горко питао: „Да ли ћу икада постати господар свога пера?“

У настојању да побегне од стварности, често се у мислима враћао у далеку прошлост. Нарочито је за њега био привлачан стари Египат са својим фараонима, пирамидама и сфингама. Како је од 1822. године млади француски научник Шамполион почео да продира у тајне хијероглифа, тридесет векова историје човечанства нису више представљали ребус за научнике и уметнике. Цела једна цивилизација, дуго скривана у песку, ускрсла је из својих грандиозних руина.

Теофил Готје је 1837. године видео и чуо Росини-

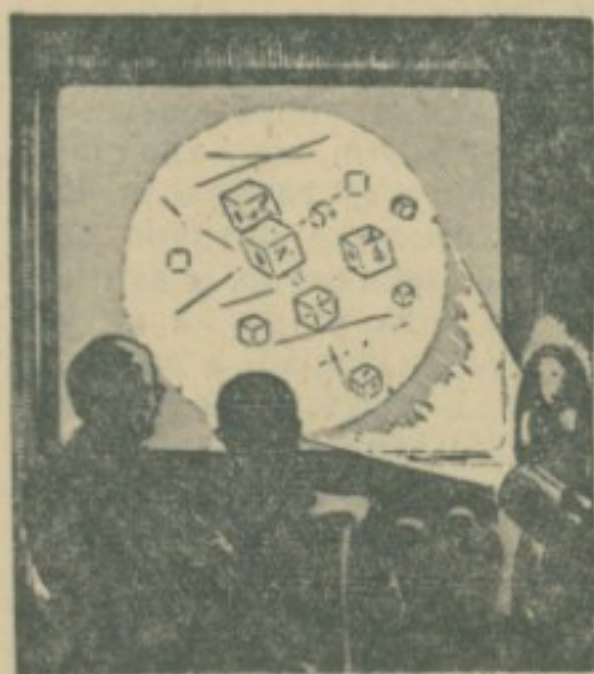
јеву оперу „Мојсије у Египту“. Веома заинтересован и одушевљен мотивом почео је маштати о томе да напише књигу о Египту. Али, тај његов сан ос-

тварно се тек после 15 година. По повратку са једног пута по оријенту новембра 1852. године Готје је написао једну позоришну хронику „Мојсије у Египту“. Најзад 1856. је почео „Роман једне мумије“. У то време био му је пријатељ неки Ернест Фејдо, археолог, који је написао „Историју погребних обичаја старих народа“. Уз његову помоћ Готје је могао да се користи делима Шамполиона, Белцонија и других научника. Зато је реконструисање живота Египта приказано у његовом делу у основи историјски тачно. Наравно, фабула је измишљена. Мала краљица Тахосер је несварна личност, али је зато сцена истеривања Јев-

реја из Египта, којом се роман завршава, позната у историји.

Да би био што аутентичнији и што верније приказано начин облачења, намештања стана и друго, он је употребљавао у роману и египатске речи. То је на скупу Академије лепих књижевности у Паризу изјавио 1945. године Густав Лефевр и на тај начин одао, после толико година, признање Готјеу због верног приказивања живота у старом Египту.

Готје се толико уносио у описивање и оживљавање детаља из египатског живота да су многи, читајући ово његово дело, веровали да је он у овој земљи боравио пре него што га је написао.

ПРИЛИКОМ ОПИТА...

Научници једне лабораторије за проучавање атомске енергије у САД произвели су кокасте мехурове! Ово су запазили приликом експериментисања са кристалима литијум флуорида, који су бистри као стакло. До сада су успели да ово изведу само приликом ових опита.

5.000 КУБНИХ МЕТАРА ЗНОЈА

У једном стручном хемијском часопису немачки научник Херман Бенке објавио је занимљив чланак о проблему зноја.

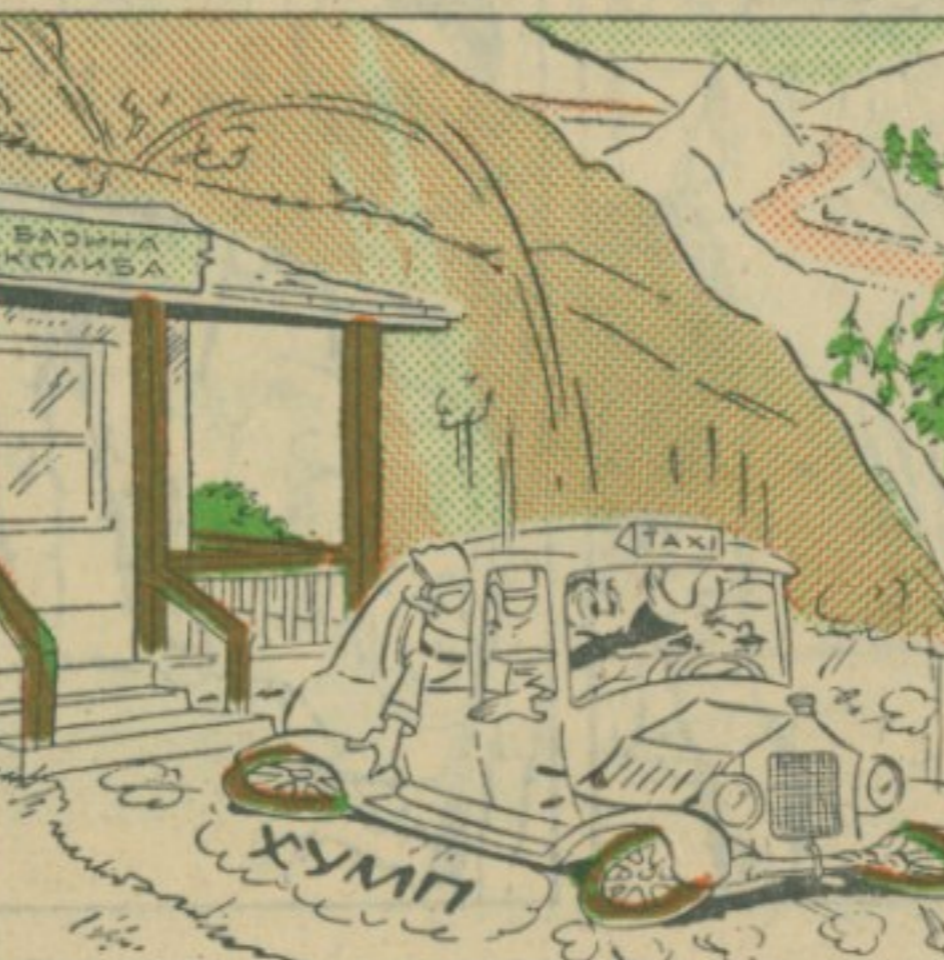
У стању мировања и при нижим температурама човечје тело излучи дневно најмање пола литра зноја. При тешком физичком раду количина излученог зноја може да изнесе и 15 литара. Специфична тежина зноја нешто је већа од специфичне тежине чисте воде. Количина зноја која са отпадним водама а преко канализације свакодневно доспева у реке Западне Немачке запањујуће је велика. Доктор Бенке је изнео овакав рачун: ако је просечна количина излученог зноја по особи један литар и од тога прањем веша само један десети део доспе у отпадне воде, онда се у немачке реке сваког дана „улије“ 5.000 кубних метара зноја.

МЕТАЛ КОЈИ ПЛИВА

У Америци од недавно постоји метал који плива. При производњи алуминијума „ухваћени“ су мехурићи ваздуха и тај нови лаки метал, би

ће погодан за лаке конструкције: телеграфске стубове сплавове и намештај.

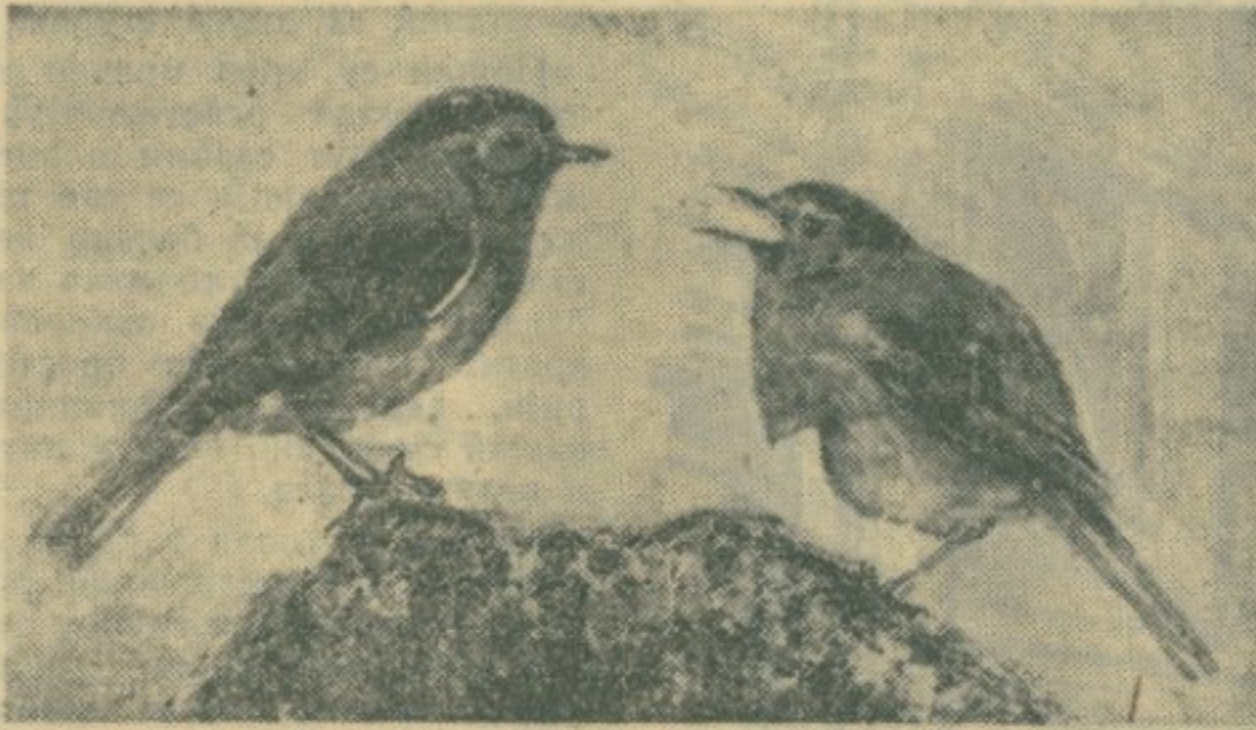

ЦРВЕНДАЉ

НИЈЕ ПЕСНИК ВЕЋ РАТНИК И ДОМАЋИН

Пој славуја и црвендаћа представља ратни поклич или победоносну обзнану о запоседању територије

рију. Мислећи да има посла са непријатељем он почиње своју борбену песму и открива јарке ратничке боје. Женка упорно наставља са удварањем а он и по четири сата прети све док, у зло доба, не схвати са ким има посла. Један, чак читава два дана није препознао женку зато што су и оне потпуно исте величине, изгледа и боје. Оног тренутка кад је препозна она постаје његова „невеста“ и господарица његове територије. Два до три

даћа, кад је наишао на неколико десетина водоводних цеви припремљених за постављање, почео је да гради гнездо у једној од њих. После шетње нису га могли пронаћи па су саградили ново гнездо у другој цеви и тако су за десетак дана направили 23 гнезда!

Мужјак доноси невести дајноћно храну и нежно јој је ставља у кљуун. Она се у свему понаша као младунче и мужјак трпи све њене хефове.

Нису ретки случајеви да оболеле или старе птице подетиње, почну да се понашају као младунци неспособни да сами себи добаве храну. Један мужјак који је сломио ногу добијао је храну од другог мужјака мада се налазио на његовој територији.

Вештина стечена при храњењу женке биће од велике користи мужјаку када младунци дођу на свет. У току прве недеље, искључиво се он стара и храни младунце док се женка претвара да и даље лежи на јајима. Друге недеље му се она придружује, тако да просто засипају храном птиће — понекад за четири сата 29 пута их почасте и то са по две до три гусенице или црва.

После друге недеље женка одлази да гради ново гнездо а мужјак остане да се и даље брине о младунцима док они не буду способни да размахну крилима.

АНДОРА ЈЕ ПЛАТИЛА ПОРЕЗ

Поданици минијатурне државе Андоре у Пиренејима могу поново да слободну дишу: исплатили су порез за другу половину 1962. године. Бискупу од Сео де Ургела, у Шпанији, једном од двојице суверена Андоре, предато је на име полугодишњег пореза шест шунки, дванаест кокошака, дванаест ћурки и шест котурова сира. Истовремено је једна делегација Андорана исплатила у Паризу другом суверену, председнику Француске Републике, дванаест сребрњака.

БЕЗ СТРАХА ОД КРОКОДИЛА

Двадесет деветогодишња учитељица Дајана Клеверли са Новог Зеланда препливала је ових дана 30 километара у језеру Њаса препуном крокодила. Од Фор Макира до Салиме смело пливаачице је било потребно девет часова и 57 минута. Док је пливала њу је пратило неколико моторних чамаца у којима су стајали људи с пушкама на готово као и један спортски авион. Дајана Клеверли је прва жена која се усудила да превали тако дугачку пливачку стазу на овом језеру пуном крокодила.

Зашто голубови гучу, петлови кукуричу а славуји поје? Укоренење заблуде навеле би сваког да одговори: петло је округли ратник, голуб нежни љубавник, а славуј романтични песник. Ништа нетачније од тога! Најречитији деманти дао је недавно британски орнитолог Давид Лек који је на југу Девоншира провео пет година у проучавању 120 црвендаћа-певачица које одмах после славуја стоје на ранглисти колоратурних певача олисталих гора. Да би сазнао зашто славуји, шеве, црвендаћи и толике друге птице певају дуго их је посматрао и — за све, добио сличан одговор. Птице-певачице нису песници већ ратници. На изглед најблагороднији и најљупкији од свих, мајшњни црвендаћ у ствари је прави ратник и деспот који љубоморно чува власт над својом територијом и брани је по цену живота.

Меки, милозвучни пој који толико личи на израз животне раздраганости у ствари је прави ратни поклич, то је опомена нежељеним гостима. Црвендаћ зато пева тек када загосподари одређеном територијом а њена величина може да се обележи тачкама до којих он долази приликом певања. Када нека птица која још нема свој „округ“ жели да га запоседи она почне да пева сасвим тихо, заштићена у подножју каквог шипрага. Ако не наиђе на претње она почачава песму и постепено прелази на више гране док не стигне на врх дрвета са кога оглашава своју победу. Ако се два мужјака затворе у крлетку са једном женком јачи и храбрији се песмом огласи за господара док се други, посрамљен, шћућу-

ри са женком у једном куту. Некипут оба црвендаћа певају у дуету што значи да и један и други желе да се прогласе господарима, а то значи изазивају један другог на двобој који се завршава трагично по једног од њих. Црвендаћи забрањују само својим савленицима приступ на своју територију а не и другим птицама и животињама. Песма је обично довољно упозорење другим црвендаћима. Ако оно не помаже шаље се нова претња. Господар се грубо прси показујући свој јарко црвени „прслук“ којим га је природа украсила. Дуго је ово сасвим погрешно сматрано љубавном изјавом. Ако дошљак остане упоран, црвендаћ игра „ратни плес“: убрзано скакуће око њега и пушта оштре крике шепурећи се све нервозније.

Ратни поклич, ратни плес и ратне боје, по правилу, постижу циљ — улез се повлачи. Међутим, ако све то не буде довољно црвендаћ ће се као вихор устремити на дрског странца, удариће га кљуном, крилима и забадати му канџице у тело. Из тих двобоја први по правилу излази као победник, јер се бори за праведну ствар. Боја прслука је један од главних повода за агорчење. Један црвендаћ је 40 минута бесно нападао „пуњеног странца“ са јаркоцрвеним прслуком, кога је Блек поставио у његову територију. Чак и када је научник однео свог пуњеног црвендаћа онај је још неколико минута бесно кидисао на упражњено место. Иначе, господар територије ни главу не окреће на мркообојеног црвендаћа иако је прекорачио његове границе. Женка, кад тражи мужјака, долази на његову терито-

WALT DISNEY'S

ВЕЛИКИ РИЋА

ТРИДЕСЕТ СЕДАМ МЕТАРА ЉУБАВИ

Један шпански војник чија се верница стално жалила да јој он пише сувише кратка писма одлучио је да на необичан начин задовољи њену таштину. Уз помоћ лепка много папира и мастила прегао је на посао и саставио јој

нежно вереничко писмо дугачко 37 метара. Пресрећна вереница одговорила му је да се његовом писму задивило читаво село јер је оно могло да се распростре „тачно од њене куће на све до сеоске чесме“.

ПОЖАР ОД ГРУДВАЊА

Најнеобичнији несрећни случај ове зиме догодио се на британском острву Гернсију. Један десетогодишњи дечак морао је бити пренет у болницу због тешких опекотина које је задобио при-

ликом грудвања са својим вршњацима. Наиме, једна жена грудва погодила је његов џеп од панталона где се налазио пакетић шибца који је од удараца експлодирао.

Два промрзла и гладна савезничка војника нашла су уточиште у неком замку у који је изненада бануо читав немачки штаб

Једино прозори али они су били исувише високо а велика још затворена дебелим дрвеним капцима. Пошли су још једном око зградурине и најзад пронашли мала споредна врата, вероватно за послугу. И она су била закључана али је Мич, коме је додијало врмање по хладноћи, опалио метак у браву и она је после неколико заједничких налета раменима попустила а они скоро попадали у ходник са друге стране.

Пошли су кроз мрачан узани пролаз осветљавајући повремено пут слабом пламеном упаљача који се све теже палио јер је бензин нестајао. На крају ходника набасали су на нека отворена врата. У полупразној просторији, вероватно перионици, нашли су једино нека корита и велики казан.

Најзад су упали у кухињу. Пажљиво су претражили све али нису нашли ни трунку неке хране. Ипак на дну једног старог ормана Бач је пронашао велику кутију стегаринских свећа. Сада су бар имали светлости.

Док су били напољу једино су желели закљок, а сада већ појавила се страховита глад. Прошло је сигурно 24 часа откако су појели последњи топао оброк а отада само гричкали суву храну из кутије, неукусну и потпуно смрзнуту. Последњу су отворили још у подне а сада су сказајке на Бацовом часовнику показивале двадесет два часа.

Пели су се уз старе дрвене ступнице држећи по једну упаљену свећу чији су се пламенови ледујали од страховите промаје.

Ишли су из једне у другу просторију: велики хол, соба за примање, нека потпуно празна одаја са камином, па читав низ празних соба кроз које су им одвањали кораци. У једној соби пронађо-

ла. Наредник је одмах закључио да има доста људи и да овде нису тек онако узгред свратили. Док је једном руком покушавао да навуке докучу другом је дрчао Мича који је спавао као закљан.

Напољу су стално пристизала кола. Кораци по ходницима су говорили да је кућа пуна Немаца, јер то су били они — у то није било сумње.

Извукли су се полако у ходник. У ово крило зграде још нико није дошло. Пажљиво су одшкринили капак на једном прозору и угледали пред замком десетак аутомобила са упаљеним фаровима, а један пред самим улазом имао је црвену штабну заставицу. Уокло су се мували војници са немачким шлемовима. Из једних кола износили су неке апарте и жице као за телефонску централу. Нека немачка виша команда одлучила је свакако да баш овде смести свој штаб.

Права помисао била им је да се некако извуку из куће. Али како?

У дну ходника где су се Бач и Мич налазили појави се одблесак светлости ручне лампице и одмах затим зачуше бат чизама. Једини пут за повлачење био је ходник који је водио некуд лево и још био тих и мрачан. Пошоше њиме што су тише и брже могли. Нису имали појма куда ће их одвести. После неких двадесетак корака наиђоше на зид. У потпуном мраку почеше да пипају и у тренутку када са другог краја ходника, докле су Немци већ дошли, зачуше узвик: „Има ли тамо неког?“ — напипаше врата.

Притиснуше гвоздену кваку више него сигурни да су врата закључана, али се она отворише одмах и зачас се наиђоше са друге стране. Умало се не стропшташе низ неке стрме ступнице које су водиле некуд у дубину. При светлости упаљача који се тек после трећег покушаја упали, они угледаше узане камене ступнице, а Мич намахну велику гвоздену резу на вратима.

Чинило им се да ступнице нема краја. Морали су већ ступице негде дубоко испод замка, међу темеље, јер се више нису чули никакви звуци. Усудили су се да упаљачу једну од свећа: ступнице је било мемљиво и запустено, зид се одроњавао. Најзад се пред њима нашао низак ходник са чијег је краја долазио свеж, хладан ваздух. Потрчали су у том правцу. Свећа се угасила али на крају ходника угледаше да нешто светлуца: кроз мали отвор беласо се снег. Лагум је водио напоље, у слободу, на неких стотинак метара иза замка.

Пошто су пажљиво осмотрили и уверили се да у близини нема ниједног Немца извукли су се један за другим и потрчали колико их ноге носе. Зауоставили су се тек када су се нашли у једном шумарку. Ту су предахнули а онда кренули даље ка западу, снагом коју им је дао кратак сан и страх претрпљен приликом бекства испред самог носа целог немачког штаба.

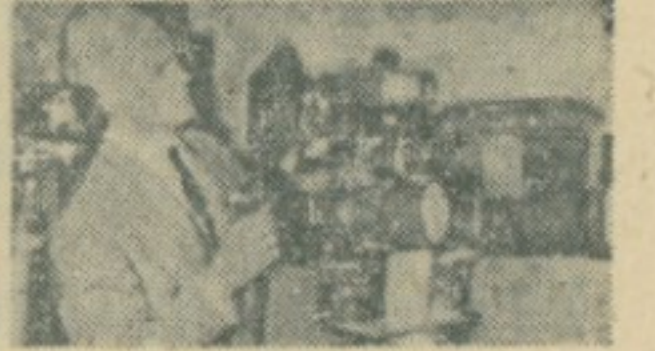
Тек едедег дана у подне после прећених десетине километара кроз беспуне набасали су, полумртви, на једну америчку заштитницу која их је отпремила до прве пољске болнице.

Команди савезничке авијације није било тешко да пронађе замак и пошаље неколико авиона пуних „поклона“ за Немце.

ЗАНИМЉИВОСТИ ИЗ 1962. ГОДИНЕ

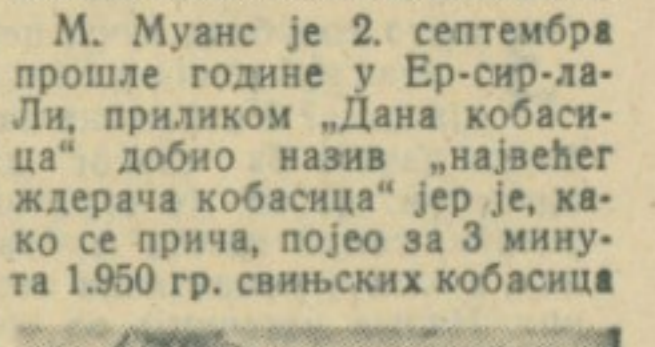
Октобра прошле године М. Луј Пенек, рибар из Авра пошао је у лов на рибу иверак али уместо ње уловио је морског пса тешког 160 килограма.

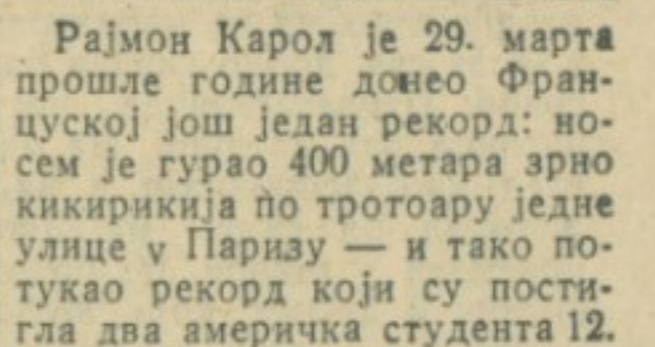
Овај немачки фотограф има изванредну фотографску опрему која му омогућава да у исто време снима у првом и другим плановима, у боји и црно. На слици се види како снима на фестивалу музике у Салибургу.

М. Муанс је 2. септембра прошле године у Ер-сир-ла-Ли, приликом „Дана кобасица“ добио назив „највећег ждерача кобасица“ јер је, како се прича, појео за 3 минута 1.950 гр. свињских кобасица

Рајмон Карол је 29. марта прошле године донео Француској још један рекорд: носем је гурао 400 метара зрно кикиркија по тротоару једне улице у Паризу — и тако потукао рекорд који су постигла два америчка студента 12. маја 1957. године.

„Ногe“ малих бродова су весла. Што их има више, даље и брже се стиже. Овај чамац на весла из Мурманска у Совјетском Савезу је прешао 5000 километара, из Баренцовог до Црног мора прелазећи Бело море, језера Онега и Ладога и реке Ловат и Дње пар. Његови веслачи се припремају да са већим бројем весала обиђу на овај начин цео свет.

По нашој слици изгледа да је прошао век чистије ципеле руком захваљујући овој машини пронађеној прошле године. Не треба да се скину ципеле — довољно је само да се задигну мало панталоне и увуче нога са ципелом. Четке саме раде. Заиста рај за лењивце.

По нашој слици изгледа да је прошао век чистије ципеле руком захваљујући овој машини пронађеној прошле године. Не треба да се скину ципеле — довољно је само да се задигну мало панталоне и увуче нога са ципелом. Четке саме раде. Заиста рај за лењивце.

НОЋ У ЗАМКУ

Трећег дана безглавог повлачења после изненадног немачког продрора у Арденима, Бач и Мич су се потпуно изгубили од преосталог дела свог батаљона који се још држао на окупу. Газили су кроз дубок снег покушавајући да се држе нечега што је личило на друм. Али нису били сигурни да ли се налазе још на немачкој територији или су већ

у Француској, мада то није имало никаквог значаја пошто су Немци силовито надирали као да се неће зауставити до Париза.

Негде са оне стране шуме кроз коју су дошли, чула се непрекидна канонада а небо је одсијавало час светлијом час тамнијом ружичастом бојом. Нису знали колико су већ сати пешачили, ни у ком правцу треба да иду па су се држали најједноставнијег путоказа — ишли су супротно од оног одакле се чула грмљавина топова.

— Овако више не можемо бескрајно ићи — рече наредник Бач и тешко се спусти на један од пањева који су полузавезани штрчали из снега. — Једва осећам ноге а плаућа су ми пуна ледених иглица. Морамо негде да преноћимо.

— Цењени господин жели можда собу са купатилом! — покуша Мич да му се наруга али му лицем прође грч бола кад покуша да извуче промрзлу руку из рукавице.

Даље се заиста није могло. Ако за један сат не пронађу неко склониште од вејавице биће изгубљени. Али, где наћи заштиту у овом крају којим су две војске за неколико последњих месеци прошле више пута са свим уништавајућим средствима која је пружала техника 1944. године. Оно мало сеоских кућа претворено је у рушевине и згаришта а домаћини који би их могли примити одавно су почивали под земљом или побегли далеко.

Пошто се мало одморно наредник Бач извади из дубоког чепа шињела бусолу и упаљач. Покушавајући да инструмент држи мирно, успе да некако, при слабој светлости фитиља који се сваки час гасио, бар приближно одреди где је запад и где су се, према томе, морале налазити савезничке линије.

Ишли су тешко извлачећи ноге из снега, дуж неке живице која се спуштала са блавог нагиба. Напрезали су очи али мрак и снег који је ветар на њих наносио нису дов-

ољавали да виде даље од десетак метара испред себе. Због тога је њихово изненађење кад су се одједном нашли пред масивним зидинама неког средњовековног замка — било велико.

Мада су свим бићем желели да се што пре нађу унутра, опрезност им је налагала да са напереним пушкама обиђу велику зграду и утврде да ли у њој има кога.

После пола сата извиђања уверили су се да је зграда напуштена. Пришли су великој дрвеној капији и покушали да је отворе. Али зарђала брава издржала је и ударце кундака. Остали су им још

ше гомилу сламе крај које је на поду лежала отргнута са прозора велика сомотска завеса. Неко је ту себи направио лежај. Мич је био за то да одмах легну а Бач се колдао да ли да се погне и у горње одаје. Али обојица скинуше мокре шињеле, раздржише докуче и увукоше се у сламу пребацивши преко себе завесу којом се неко већ покривао. Иако гладни брзо су заспали.

Бача је пробудио шкрипање кочница неког аутомобила и рески гласови који су нешто неразумљиво довикивали. Чуо се бат поткованих ципела по бетону великог хо-

БОЉЕ...

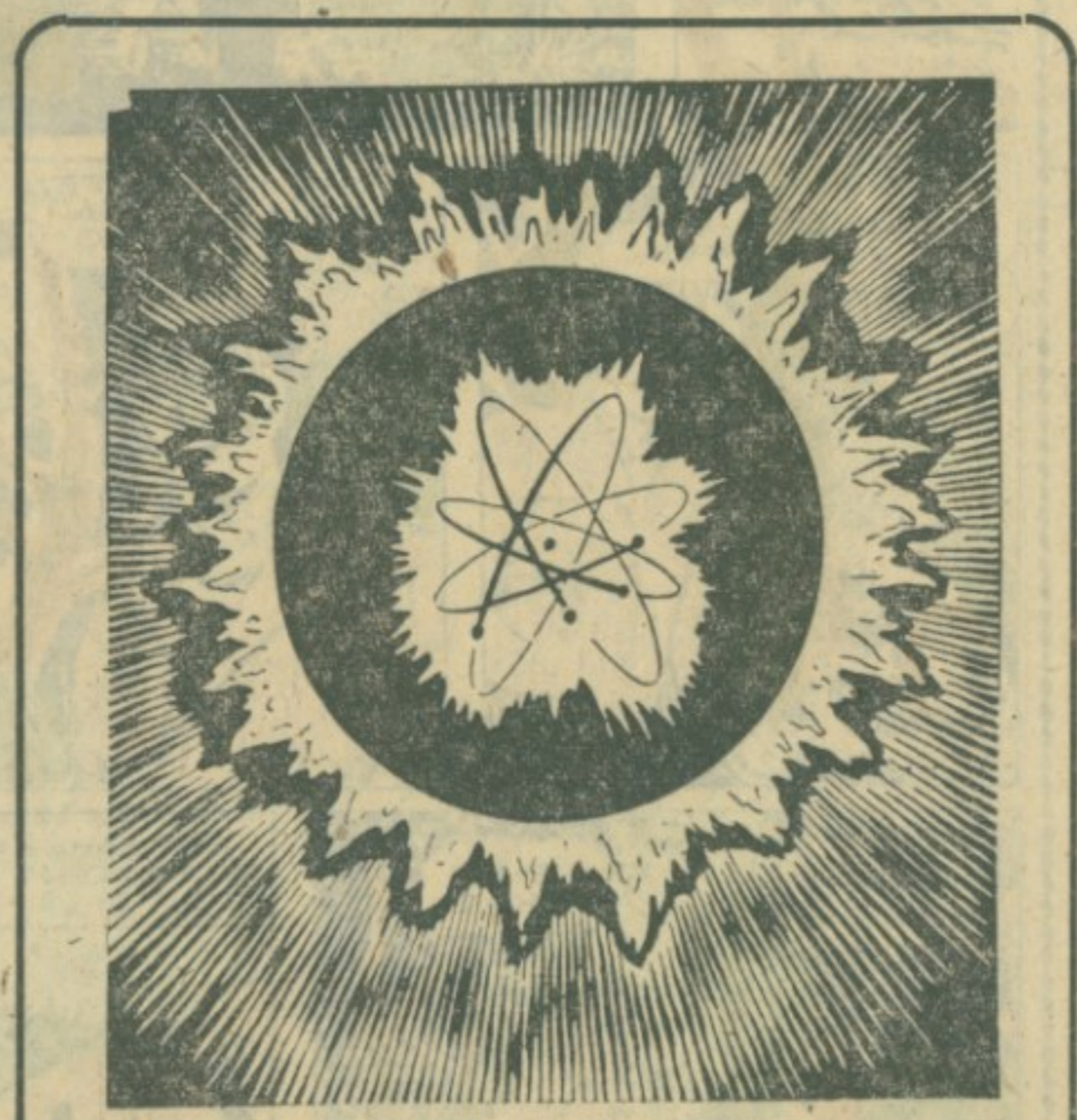
Стручњаци тврде да је вештачко драго камење, добијено синтетичким путем, боље по својим својствима за индустрију од природног.

Колики је гутљај

Амерички лекари Цонс и Варг покушали су да одреде колики је у ствари један гутљај.

У њиховом опиту учествовало је 14 мушкараца и жена изабраних насумце. Од свих њих тражено је да уједначеним гутљајима попију по 175 милилитара хладне воде. Брзи гутљај код сваке особе је избројан и онда нађен просек.

Гутљај одрасле особе износи 17 милилитара; односно код жена 14, а код мушкараца 21 милилитар. Испитивањем групе од десеторо деце утврђено је да дечији гутљај износи 4,5 милилитра што отприлике одговара једној кашичици за чај.

СУНЦЕ У АТОМУ...

Сва енергија је одувек долазила из „спољњег света“. Удаљено сунце је посредним путем створило резерве енергије у угљу и нафти... И дало животну

енергију биљкама, животињама, људима. Научници су открили да је сунчеве, чудновата и величанствена енергија затворена у срцу атома.

Рибе које се као восак истопе на сунцу. Морске краве у слатководном језеру. Песак који плаче, пева и јечи и лед који гори

ске краве! Изгледа невероватно али једино у слаткој води Бајкалског језера живе ови морски сисари. У северном делу језера риболовци улове преко 7.000 морских крава годишње. Кожа представља изврсну сировину за прављење одела и ципела, уље се употребљава за јело а месо и јетра су врло укусни, али се користе и за прављење лекова.

Дуго су се научници питали одакле је морска крава

ду, морска крава је допливала узводно реком од арктичког леда до бајкалских ширина.

Професор Михаил Којов, чувени познавалац и стручњак тајни Бајкалског језера објавио је податке о 500 разних врста биљки и више од хиљаду врста животиња и риба које живе у „славном мору“. Неке од њих јединствене су на свету: најдуже пљоснате глисте од 40 сантиметара, неки сунђери и друго. Дубине Бајкала су на свету најбогатије кисеоником и захваљујући томе биљни и животињски свет је врло бујан чак и на дубинама од 15 до 20 метара. На 70 метара дубине биљке потпуно нестају а животиње се налазе чак и на самом дну језера које је дубоко близу 2.000 метара.

Вредност биљног и животињског света Бајкалског језера за научнике је нарочито велика због тога што се сматра да је оно из најстаријег периода органског света на земљи. Међу њима се налазе животиње и биљке из најудаљенијих крајева света.

Становници обала се за време зиме нарочито поносе ваздушним мехурићима који се појављују на површини леда. Када се пробуде и принесем се запаљена шибница из њих букне пламен, услед сагорљивих гасова озокерита. Бајкал је одавно познат и по песку који плаче, пева и јечи. Када ветар покрене милионе зрнаца песка чује се музика налик на звуке пастирских свирала. То је позната појава статичког електрицитета.

Природним чудима Бајкала придружује се у последње време и она која ствара људска рука. Испод високих гора око језера извире Ангора коју многи путописци називају најлепшом реком на свету. За совјетске градитеље хидроелектрана она представља извор енергије. Инжењери су израчунали да се на Ангори може саградити више централа које ће давати 70 милијарди киловат-часова електричне енергије годишње.

Иркутска хидроелектрана завршена је 1956. године и даје 4 милијарде киловат-часова. На 700 километара даље, код Братска, изграђује се хидроелектрана која ће бити највећа на свету.

Најзад, треба поменути, како се сматра, да је Бајкалско језеро старо 15 милиона година и да на његовим обалама дува тако јак ветар да из воде може да подигне камење као кокошије јаје и да га носи по неколико метара у висину.

ЖИВИ МОСТ

Мајевичка бригада се у зиму, крајем 1943, нашла у завејаној планини, на обали Спрече, са доста рањених бораца и мало муниције. Непријатељ је јаким снагама стезао обруч око бригаде којој је остало само да пређе Спречу, али надолу реку без мостова, партизани, оптерећени рањеницима, нису могли савладати.

Бригада је предвече покушала пробој у више праваца, али нигде није успела да сломи обруч а сваније у њему није смела да сачека. Преостало је да покуша предазак преко реке. Борци су били решени да прегазе ледену воду, али шта да се партизани на другој обали, дубоко у шуми, чено је да направе живи мост.

Један борац је са ужетом око груди препливао реку. На другој обали је привео конопца за стабло. Други су затим загазили у воду и направили живи ланац у два реда. Свако се једном руком држао за конопца, а другу опружио укрштајући је са слободном руком другог преко пута себе. Тако је од укрштених руку начињен живи мост по коме су рањеници, чак и они без ногу и руке, клизили и прешли реку.

Сутрадан је непријатељ почео да стеже обруч уз жестоку паљбу топова и минобацача — али у празно. Није могао ни замислити да се партизани на другој обали, дубоко у шуми, греју око топлих огњишта.

И ДРВЕНЕ ПУШКЕ УЛИВАЈУ СТРАХ

Дуго је Први крајишки одред држао у блокади јак усташки гарнизон у Каменграду код Санског Моста. Почетком септембра одред је пренео дејство на терен Босанске Крупе, а око Каменграда су остале незнатне снаге. Чим су то осетили, усташе су почели да врше нападе из утврђења чинећи притом масовне злочине по околним местима.

Да би то спречило, штаб одреда је наредио својој чети у Лушци Паланки да мобилише нове борце и осујети дивљање непријатеља. У чети су се нашла

74 борца, али претежно без оружја. Командир чете се досетио: наредио је двојници мајстора из Јелашиноваца да направе за све њих дрвене пушке. За непуну недељу дана пушке су биле начињене. Отада је чета сваке вечери, приликом смене бораца дефиловала поред положаја у Каменграду. На месечини су дрвене пушке изгледале као праве. Заплашени новим „појачањима“, усташе су престали да излазе из Каменграда све док их из тог села октобра 1941. нису истерали партизани.

САМ ОБЕЛЕЖИО СВОЈ ГРОБ

Уморан и исцрпљен партизан Здравко Шестић се једног октобарског дана нашао опкољен у непријатељској позадини у свом родном месту Шеварицама. На захтев да се преда, Здравко је потеога пушку. Са 40 метака целог дана се бранио са тавана једне штале и избио из

строја више непријатељских војника. У сумрак, када му је остао само један метак, повукао се у средину тавана и на греди урезао:

„Овде погибе Здравко Шестић, октобра 1941. Погинуо сам за народна права“. Затим је наслонио цев пушке на слепоочницу и повукао обарач.

НОВАЦ НА УЛИЦИ

У једној споредној улици Чикага пролазници су недавно поверовали да су постали жртве масовне халуцинације: без икаквог видљивог разлога с „неба“ су падали долари као конфете. Пролазници су се тискали између аутомобила и грабили новчанице и

трпали их у џепове. Возачи аутомобила остављали су своја кола да би се устали жртве узбуђену гомили. Неки пролазници однели су нађени новац у полицију али објашњење за кишу од долара није нађено нити се власник новца јавио.

ЧУДА БАЈКАЛСКОГ ЈЕЗЕРА

Дугачко 636 километара, дубоко скоро две хиљаде метара, са површином од 31.500 квадратних километара, Бајкалско језеро садржи 23.000 кубних километара слатке воде. После Каспијског оно је друго језеро на свету по површини.

Али оно што још више привлачи пажњу оних који стигну до његових чаробних обала на крајњем југу централно-азијског простора СССР, јесу природна, биљна и зоолошка чуда.

Становници Бајкала радо причају о риби из језера која се на сунчаној жеци истопи као комад воска. Није то никаква бајка. Рибари који не желе да им богати улов риба гомонијанки испари пред очима, брзо склањају у хладнину њихова малена тела готово искључиво начињена од масноћа.

Научно име ове рибе је комифор. Живи на дубини од 700 метара где сунчани зраци никада не допире. Прени комифора живели су у ледено доба на површини језера али када се са променом климе језерска вода почела загревати они су бежали према све хладнијим дубинама. Комифор личи на оловку,

потпуно је прозачан и нема скоро ниједне кошчице. Зову га бисером Бајкала, његово тело садржи око 26 одсто чистог уља које се употребљава за справљање многих лекова.

Друго чудо Бајкала су мор

доспела у слатководно језеро изгубљено у срцу азијског континента. Тек најновија открића су одгонетнула ову мистерију. Некада је велика азијска река Лена извирала из овог језера и тада, у трећем геолошком периоду,

МЕДЕНА ИСТОРИЈА

Занимљиво је пратити ширење пчела из Индије по Старом свету. На север и исток оне нису могле да продиру — на путу су им стајале за њих несавладиве Хималајске планине, а на југу — океан.

Остао им је једини правац — запад.

Научници сматрају да су из Индије пчеле прво доспеле на Блиски исток а затим су се, преко Египта, населиле дуж северне обале Африке доспевши чак до Атлантика.

Можда је потребно рећи да се домаће пчеле готово ни по чему не разликују од дивљих, мада прве живе у кошницама у човековој окупини, а друге у шумама, у дупљама дрвећа. Међутим, често се догађа да се у време ројења домаће пчеле

„одметну у шуму“ и постају дивље.

Пре него што је човек научио да прави шећер, од меда није било ничег слађег. Због тога су пчеле постале човекови „пратиоци“ још у праисторији.

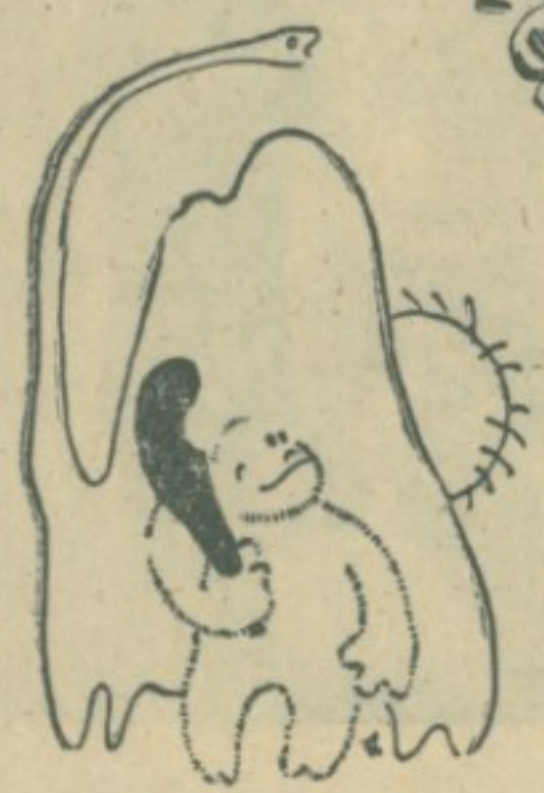
У старом Египту знали су за гајење пчела још пре много хиљада година. Приликом раскопавања гробнице фараона Тутанкамона, који је владао пре 3.000 година, нађена је и једна посуда с медом. На њој је писало: „Година пета. Мед из дома Тутанкамона“. У Кафи, области која је данас у саставу Етиопије и која се сматра постојбином кафе, туцали су испечена зрна кафе, мешали прах с густим медом

и у облику куглица бацали га у кипућу воду.

У Јерменији је одгајивање пчела било познато још 2.000 година пре наше ере. Урарти, древни становници на територији данашње Јерменије, користили су пчеле у ратовима које су водили за своју независност. Наиме, они су пуштали на непријатеља ројеве пчела и тиме их онеоспособљавали за борбу.

У Сибиру, Средњој Азији и на Далеком истоку пчеле су се појавиле релативно скоро: крајем 18. и почетком 19. века. На крајњи север Европе и Азије прве пчеле стигле су тек пре 12 година.

За насељавање по читавој Земљиној кугли пчелама је било потребно неколико милиона година.

Медоносне пчеле или просто пчеле, како их ми називамо, појавиле су се на Земљи пре човека. Њихова постојбина је тропска Индија. Пчеле, разуме се, нису могле да прелете преко океана који раздвајају стари свет од новог. Због тога се у Новом свету није знало за пчеле, па према томе ни за мед, све до доласка Европљана. У Америку, а затим и у Аустралију, превезли су их бродовима у време великих географских открића.

Доспевши на источну обалу америчког континента пчеле су почеле брзо да се размножавају и продиру на Запад, брже чак и од самих колонизатора. По њиховој појави Индијанци су сазнавали да им се примичу бели колонизатори. Због тога Индијанци и данас називају пчеле „мувама белог човека“.

Приче у камену

Уклесана слова на надгробним споменицима не свде се увек само на податке о датуму рођења и смрти оних који под њима почивају. Понекад је она њима испричана, у неколико речи, читава историја живота или карактеристичан податак о карактеру, навикама или убеђењима преминулих.

На једном надгробном споменику у Есексу, у Енглеској, написано је:

„Овде леже Ричард Причард и његова жена Мери. Увек су пливали у изобилу — жена је носила панталоне“.

Није тешко погодити ко је у имућној кући Причардових био прави газда и чија се реч више слушала.

На гробљу у Циранду, у америчкој савезној држави Пенсилванији, може се прочитати на једном надгробном споменику:

„У спомен двадесет шестогодишње Елен Шенон која је 21. марта 1870. године настрадала несрећним случајем од експлози-

је лампе напуњене Денфортовим гарантовано неексплозивним горивом“.

Увек је било несавесних трговаца и спекуланата — једино је што се може помислити када се прочита овај натпис.

Није тешко погодити каквом је смрћу завршио безимени несрећник који почива у планинама изнад Крипл Кирка у Калифорнији, под каменом на коме пише:

„Он је Билија Смит назвао лажовом“.

Да ли је Били Смит био лажов — то не знамо, али је сигурно да је био убица.

Девојка сахрањена на гробљу у Њумаркиту, у Енглеској, мора да је била страховито брбљива када су јој њени сродници укле сали на споменик следеће речи:

„Овде почива госпођица

Арабела Јанг која је свој језик завезала 21. маја“.

На гробљу у Смерсетширу, у Енглеској, постоји споменик са оваквим епитафом:

„Испод овог камена, у вечитом сну, спава Вили-

јем Рич (рич на енглеском значи богат) у близини својих осам жена од којих га ни једна није надживела. Живео је и умро бескрајно сиромашан у 94. години“.

Сличан епитаф може се

лео децу човек на чијем споменику у Ксенији, у америчкој савезној држави Охају, пише:

„Овде почива отац двадесет и деветоро деце. Имао би их још, али више није имао времена“.

Понекад је подизање споменика прилика да се мало профилозофира. На једном споменику у Сиресенту, у Енглеској, пише:

„Наша тела су као ципеле које одбацујемо. Медицина им дође само крпа-обућар, док се најзад сасвим не распадне“.

Слично схватање о животу мора да је имао и човек чији се споменик налази у Данмору, у Аустралији, кад је наложио својим сродницима да му као епитаф напишу:

„Овде леже остаци Џона Хола, бакалина. Свет не вреди ни шаке пасуља. Имам добрих разлога да ово тврдим“.

ЈАДНИЦИ

ПО РОМАНУ ВИКТОРА ИГОА

У слици и речи

Редак је пут којим прође човек а да за њим не наиђу многе животиње, макар то била и градска улица. На сликама се виде животиње како прелазе улицу за време веома живог саобраћаја који трекунутно омету, па и зауставе Окретан фотограф се увек на

Изнад једног лабуда који мирно лежи на улици, лондонски „боби“ нешто бележи, као да пише признаницу за казну овом недисциплинованом прекршитељу јавног саобраћаја.

Група пингвина, која се вероватно налази на путу за пребивалиште, поносно прелази једну улицу у Минхену и зоолошки врт, своје стално зауставља читав саобраћај.

ПРЕ ЊЕГА

Марк Твен се увек жалио на људе који препричавају старе вицове. Кад се нађе са глумцем Хенријем Ирвингом овај га запита да ли је чуо неки нови виц, а Твен који их је знао безброј, одговори да није.

— Онда ћу вам ја испричати један нови. Али чим поче, Твен га прекиде:
— Забога, човече, па тај виц сам ја први испричао још пре неколико година.

УСЛОВИ

Упитали чувеног пијанисту Артура Рубинштајна шта је потребно да би неко постао виртуоз.

— Има пет услова — рече Рубинштајн — то су: таленат, машта, енергија, одлучност и веома богата жена.

КРИТИКА

Док је још био студент у Паризу, амерички вајар Сент-Годенс (1848—1907) добио је поруџбину од једне богате жене, познате по недостатку укуса, да изради једну статую за њен врт.

Једног дана, када су код Сент-Годенса били неки његови пријатељи, такође студенти, наишла је богаташица да види модел статуе израђен у иловачи. Вајар је изгубио пријатеље на задња врата и замолио их да ту причекају.

Чим је жена отишла пријатељи су нагнули у атеље где су затекли младог вајара како лудачки скаче и игра испред статуе.

— Значи, свиђа јој се? — повикаше у глас.
— Не, не свиђа јој се! Сад бар знам да је статуа добра — одговори Сент-Годенс.

САМО ОН

Кад би велики сликар Рафаел отишао у посету неком свом пријатељу, ако га не би нашао код куће, уместо да напише своје име он би на папиру нацртао само круг. Сви његови пријатељи су знали ко их је тражио јер је једино он био у стању да слободном руком нацрта тако савршен круг.

ДОСКОЧИО МУ

Слуга француског романисијера и драматичара Тристана Бернара (1866—1947) узимао је цигаре свога господара без питања а пушио је два пута више него он. Мада је мрзео домаће сцене Бернар реџи да ухвати крадљивца и изјави једног јутра да му цигаре не пријају и да више неће пушити.

Неколико дана доцније, Тристан Бернар отвори пред slugом кутију цигара купљену оног дана кад је престао да пуши. У кутији је било дванаестак комада мање. Писац се таман спремао да изгрди slugу кад овај узвикну:

— Ах! Ах! Господин није одржао реч.

СА СВИХ СТРАНА

За последњих 20 милиона година

Последњих 20 милиона година ниво океана се спустио за 450 метара. По мишљењу Џона Вивера, професора Универзитета у Порторику, земља се непрекидно шири и на дну океана се отварају пукотине у које просто пропадају милијарде кубних метара воде. Доктор Вивер је приметио ширење ових пукотина у близини Исланда, само није израчунао када ће се из Њујорка у Лондон кренути пешице уместо бродом или авионом.

Јак адут

Спикери Аргентинског радија и телевизије једном су штрајковали да би постигли веће плате на овај начин: нису напустили своја радна места као што обично бива, већ су све текстове, изузев реклама, читали веома лагано и плачним гласом. Оваквим штрајком су желели да и слушаоце и гледаоце придобију за своју невољу.

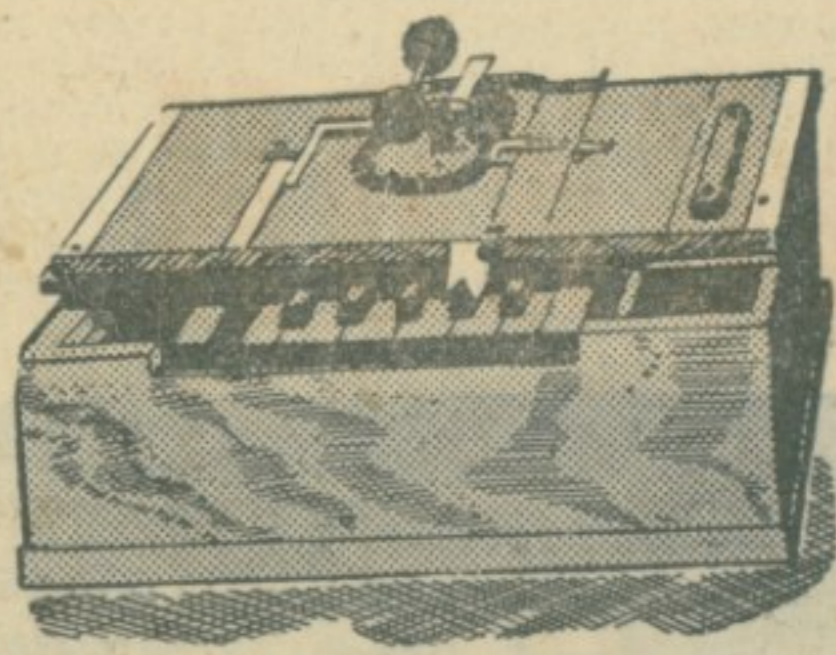
Са површине у дубину

Морски организми који нормално живе у површинским водама могу да преживе велико повећање воденог притиска у већим дубинама.

Јапански научници су објавили на Интернационалном океанографском конгресу у Њујорку да такви организми могу да издрже велику и брзу промену притиска, чак и од 1 на 300 атмосфера у току неколико часова.

Досада је било познато да неке животиње долазе из дубине у току дана и враћају се натраг али је мало било познато како површинске животиње живе у дубокој води где влада висок притисак.

Путовање у сликама од пећинских цртежа до писаће машине

Са своја два ортака Шолс је 1868. успео да направи машину за писање слова, која је касније добила име „писаћа машина“. Иако се машина показала као практична, имала је много недостатака, које је Шолс током каснијих година отклањао. Писаћа машина означила је револуционарни преокрет у брзини и читкости писања.

Глајден је предложио Шолсу, после првог успеха са овом машином, да опробају срећу са другом која би писала слова. Шолс је почео да размишља о новој идеји и све се више загревао јер је мисао била више него привлачна, а машина већ више него потребна за обављање послова све разгранатије администрације.

Шолс се бацио на посао. Прво је марљиво проучио покушаје других проналазача на том пољу, желећи да не понови њихове грешке. Када му се родила основна идеја, направио је детаљан план, и онда тек приступио покушају да га оствари. Томе проналазку Шолс је посветио читав остатак свог живота.

У самом почетку свет није показивао много поверења. Трговачки путници су приказивали машину широм земље. Каже се да су слова на тастери била тако поређана да кад би се откучала једно за другим, добиле би се речи „писаћа машина“. Неке машине, са малим изменама, имају још и сада сличан распоред слова.

Најзад је писаћа машина нашла купце међу пословним људима, новинарима и писцима. Када се видело колико она олакшава и убрзава посао, свет је почео да се одушевљава. Један од првих писаца који је почео да се служи писаћом машином признајући јој практичност, био је творац Тома Сојера — Марк Твен.

За релативно кратко време у просторијама које су раније испуњавали преписивачи, појавиле су се дактилографкиње. Писаћа машина је добила широку примену, а индустрија је схватила колико је она постала тражено средство. Корепомендиција се обављала сасвим брзо, а за више копија коришћен је индиго.

Кристофер Шолс је умро 1890. године. За живота је увео многе корисне измене у свој проналазак, а кад је умро други су наставили где је он стао. Данас је писаћа машина један од главних „реквизита“ у безмало свим врстама послова. Сматра се да је створено око пет стотина разних врста тастатура за разноврсне потребе.

Усавршавањем писаћих машина на свет је дошао и телепринтер који је омогућио још брже ширење новости и лакше одржавање везе у новинарству, трговини, итд. Пре телепринтера коришћена је Морзеова азбука. Сада, једну вест може исто време на великим растојањима да прима више машина које одмах куцају слова.

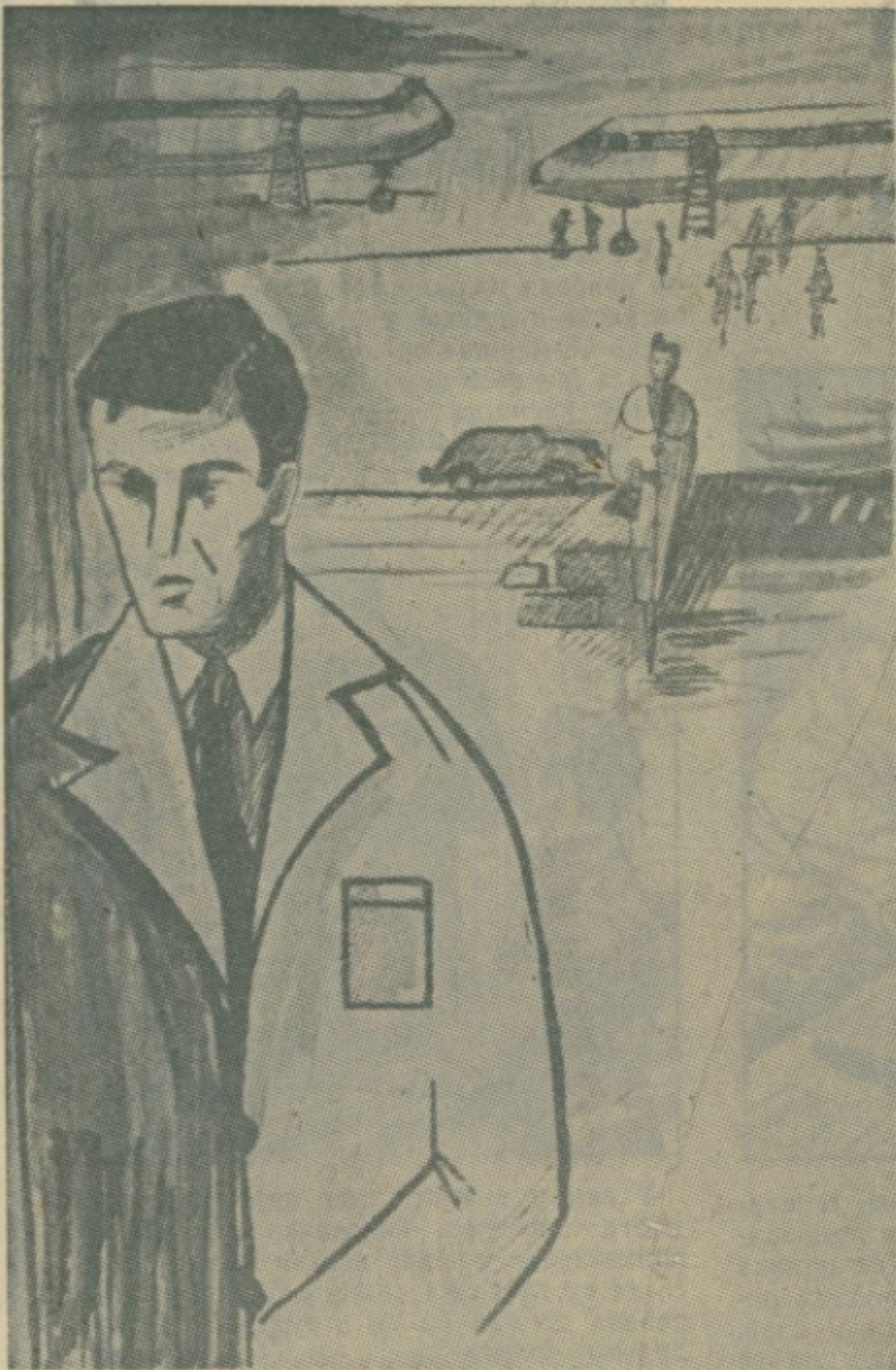

Проналазак писаће машине дао је подстрека да се израде разне њене врсте. Многе од ових врста су задржале као основу: тастатуру и механичке принципе куцања, али су доста компликованије и намењене специфичним врстама послова: за рачунање и друге послове. Данас већ има „електронских мозгова“.

Проналазак писаће машине значајан је као и проналазак пера и мастила. Сви видови информација могли су се обављати брже и боље као и најразличитији задаци. Кристофер Шолс је успео са својом машином иако су многи други доживели неуспех. Дао је својим делом значајан допринос данашњој цивилизацији.

АВИОН ЗА РИМ

торбици док је носач износио ствари. Клај гурну врата и уђе у хол а кад виде своје лице у стаклу учини му се као да је маска.

Обоје су волели путовање авионом које им је дочаравало свежину и ширину простора. Свакога, чим изађе из беле зграде аеродрома пуне стакла и цвећа, и чује заглушујућу buku мотора који се загревају за узлетање, увек обузима неко осећање ишчекивања, помешано са страхом пред пут који треба да их одведе можда у неизвесност.

Клај наједном застане и покуша да запали цигарету да би се мало прибрао. Дим му је изгледао општар и пекао му грло које је ипак било суво. Више би волео нешто да попије. Згази цигарету и пође пред шалтер где се мери пртљак и стављају тикети на кофере. Док су преко гласноговорника издана последња упутства путницима, он приђе својој жени.

— Све је у реду. Ево ти признаница којом ћеш подићи пртљак. Потруди се да ништа не изгубиш.

Очекивао је поновни напад плача и би му лакше што је она остала мирна. Само за тренутак је оклевала као да је желела нешто да му каже, а затим слеже раменима, уздахну и пође за осталим путницима ка авиону.

Клај се упути ка бару али чу како га она зове.
— Изгубиће авион — процеди кроз зубе. — Шта ли је опет сад измислила!

Кад јој приђе она му без иједне речи брзо тугну коверат у руку и потрча да стигне путнике. Незаинтересован, он стави коверат у џеп и пође где је наумио. Није ни осетио да је попио два вискија и поручи трећи. Затим пође ка својим колима. Чекао је још само да авион за Рим протутњи изнад његове главе и да буде сигуран да је отпутовала.

Убрзо изби на друм. Било је 13 часова и 15 минута. Још само један сат... кад би све ишло како треба. Наравно да ће се све добро свршити. Зашто да не. Мали прецизни швајцарски сат, једна капсула и мала паклена машина налазили су се у коферчету са накитом његове жене.

Зар то неће бити довољно да негде изнад Савоје авион експлодира у лету и да стручњаци кажу да је то био обичан удес?

Треба да се припреми за пријем те неугодне вести. Очекивао је да тада око њега буде пуно света. Потрчаће ка телефону да упита компанију, наравно уплашеним гласом, за имена преживелих. Све би то могло да се изведе. Од осигуравајућег друштва примиће за своју жену 15.000 фунти стерлинга и отићи својој Ел.

Ел је била девојка која је с њим радила у канцеларији. Често је био нерасположен и она га је тешила. Волео је њено друштво. Шрила је била искушена млада и неискусна. Истина, била му је жена, али...

Погледа на сат. Још седам минута а он је већ био близу Винчестра. Исцрпљен је брзо возио. Не жели још да уђе у Лонгленд. Мора прво да се среди.

Заустави се поред једног дрвета на путу и потражи табакеру у џепу. Гле! Оно писмо. Извади га и виде своје име. Помисли шта би оно могло да садржи. Свакако уобичајене речи: „Да ли бисмо могли да избришемо прошлост и да почнемо нов живот. Ти знаш да сам те ја увек волео и да ћу прећи преко свега. Знаш и за твоју везу, само, ја те волим...“

— Али, Шрила, сад је све доцкан! Ти знаш да ја сада волим Ел и да не могу да се помирим да је изгубим. Уосталом...

Још само минут и авион треба да експлодира!

— Да ли да спалим писмо пре но што га прочитам? Не, ипак ћу видети шта пише. Морам да бацам поглед на последњи крик моје жене.

Поцепа коверат и разви писмо. Било је у њему свега неколико речи на брзину написаних: „Као што знаш оклевала сам да отпушем све до последњег тренутка. Али више нисам могла да издржим. Овог пута сам се одлучила. Напуштам те и нећу се више никад вратити. Желим да Ел буде срећна. Шрила“.

Поглед му паде на пост скрипту.

„Ништа што потиче од тебе нећу собом да понесем. Коферче с накитом налази се у џепу аутомобила!“

— Коферче с накитом?! Покуша да отвори врата и да побегне али кола одлетеше у ваздух.

Негде изнад Савоје авион је летео за Рим...

БРЗО И УНОСНО

Француски сликар Жорж Маџе, кога су Енглези назвали „најбржим сликарком света“ у стању је да у рекордно кратком времену — за свега четири секунде, наслика апстрактно-лирску слику.

А ево како он то чини: постави добро разапето платно на под — а потом узме тубу са бојом „коју спонтано пожели“ и разастре је по њему. То прелије са мало бензина да би затим мистријом измешао и друге боје са оном смеом.

Да би мало обновио и „освежио“ своје слике рађене увек тако на брзину, он им понекад дода као привесак неку стару четку или четкицу за зубе, перушку или слично.

У Њујорку је Маџе успео да пред публиком „наслика“ четрнаест великих слика за цео глатри часа. У Бразилу је једну апстрактну слику на неком зиду широком десет и високом три метра насликао за седамдесет пет минута.

Био је сунчан пролећни дан и поветарац је лако харлијао. Један луксузни аутомобил је клизео путем ка аеродрому. Лице возача било је мирно, само су му очи упрте право на пут помало светлцале. Крај њега је седела једна жена. Лутала је погледом по живопис-

ном пејзажу али ју је очигледно нешто мучило и била је занета нечим другим. Она нагло поче да плаче, прво тихо, а онда све гласније. Човек се због тога није уопште узнемиравао.

Шрила је била сва уплакана кад су стигли на аеродром, а Клај је једва савлађивао бес. Паркирао је кола пред зградом а затим се окренуо жени и са нескривеним нестрпљењем рекао:

— Не разумем те. Мајка те је звала да поведеш код ње месец дана а ти час хоћеш час нећеш. Одлучи се најзад...

— Ја... ја ни сама више не знам — промрмља она. Клај се завали у седиште гледајући кроз прозор. Личио је на јогија који седи на ексерима. Затим, као да нешто нагло одлучи, усправи се и рече одлучно:

— Ти ћеш отићи! — и отвори врата кола па рече носачу који је прилазио:

— Однесите, молим вас, ова два кофера и несесер у авион А-24 који креће за Рим.

— А моје коферче с накитом? — упита Шрила.

— Зар га не видиш ту. Пази добро да га не изгубиш као што си успела проћи пут у Милану — и пружи јој пасош.

— Овери га сама, а ја ћу се већ побринути за ствари.

И не чекајући да она пође, он се удаљи. Када је стигао до стаклених врата кола окрећу се да види шта ради његова жена: она је још стајала поред кола и брисала очи марамицом а затим почела да претура по ручној

ДАР ПРИРОДЕ

Природа је од вајкада „бесплатно“ снабдевала свет енергијом. Сада те основне изворе енергије поново проучавају инжењери. Да би неразвијене земље дошле до енергије, наука решава проблем бољег коришћења сваке ветрова, плиме и осеке, вулканске паре и сунчевих зракова. Засада се проучавају нарочито ветрови који су вековима покретали бродове, млинове и водене пумпе.

АКО СЕ УПОРЕДИ

У Њујорку је просечни водени талог од кишних 109 сантиметара. Лондон, познат по својим маглама, има га свега 63,5 сантиметра, а сунчани Лос Анџелес свега 31 сантиметар. Град Берген у Норвешкој са својих 185,5 сантиметара воденог талоба изгледа веома „влажан“, али ако се упореди са местом Черупунци у Индији које има безмало десет метара, онда је он сув као пустиња.

ЗВЕЗДЕ — ВОДИЧИ КРОЗ ВАСИОНУ

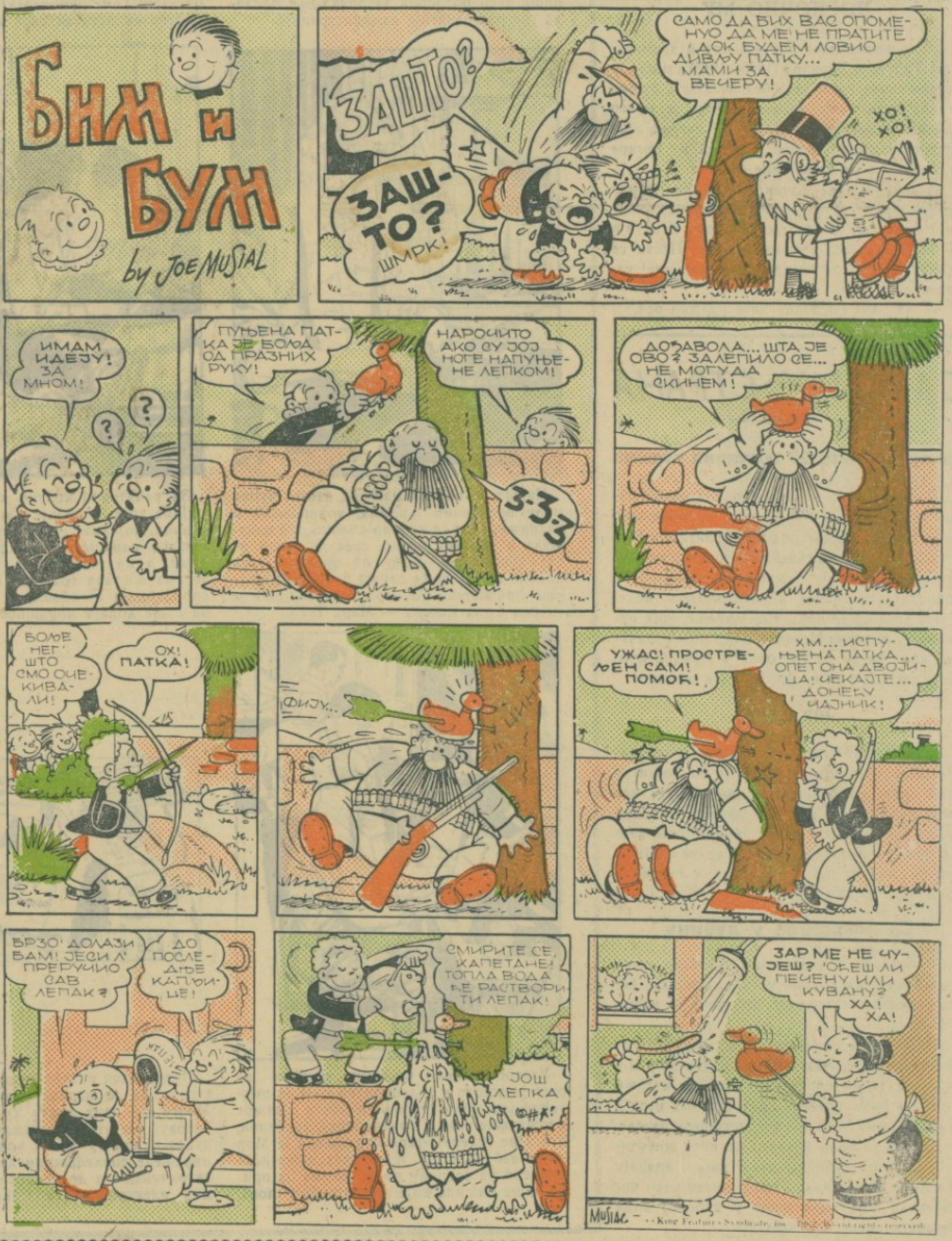
Сада се припрема једна карта звезда, начињена на основу њихових инфрацрвених зрачења и научници тврде да ће она бити драгоценост за припремање васионских летова. Поред тога они покушавају да одгонетну и везу која постоји између видљивог и инфрацрвеног зрачења које емитују звезде.

Астрофизичари претпостављају да постоје у небеској сфери многобројне хладне звезде, невидљиве за човека,

али које могу да одају инфрацрвена зрачења.

Разматра се могућност прављења фотоосетљивог апарата способног да открива ове хладне звезде.

Да би се направио највећи атлас видљивих звезда, „Атлас васионе“, који спремају заједнички опсерваторије са Монт Видсона и Монт Паломара и Национално географско друштво, звезде су снимане са Монт Паломара на раздаљини и од 600 милиона светлосних година.

КОРИСТ И ОД ЊЕ

О новој, још неискитаној болести ува, дискутују специјалисти за грло, нос и уши. Углавном се јавља код путника у млазним авионима и зато је названа „авионско запаљење средњег ува“. Симптоми су: тежак осећај, лака глувоћа, боцкање у унутрашњости ува, лаки поремећаји равнотеже, тетурање. Болест се појављује најчешће при ступању авиона са велике висине зато што људско уво

није у стању да довољно брзо изједначи разлику у ваздушном притиску. Кад већ она на ступи лекари убризгавају блага средства, а за предохрану служи обична — гума за жвакање. Покретима при жвакању масира се еустатични канал који се затвара при наглој промени ваздушног притиска, а масажа утиче да кроз тај канал лакше пролази ваздух.

»АТОМ СКОЧ«

Британски институт за атомску енергију примио је на себе један нов задатак: да врши експерименте са вискијем. Зрачењем радиоактивним изотопима треба што више скратити време његовог „сзревања“, за шта је иначе потребно лагороване од најмање две године. Засад се огледи врше у малом, а ако се покажу добри, на овај начин добивени напиток стећи ће име „атом скок“.

На идеју да се вискиј зрачи кобалтним бомбом навела је једна случајност. У Аустралији је козја вуна за израду вилникова прочишћавана радиоактивним изотопима. По-

сле овог поступка примењено је да је вискиј који се налазио у истој фабрици постао „зрелији“.

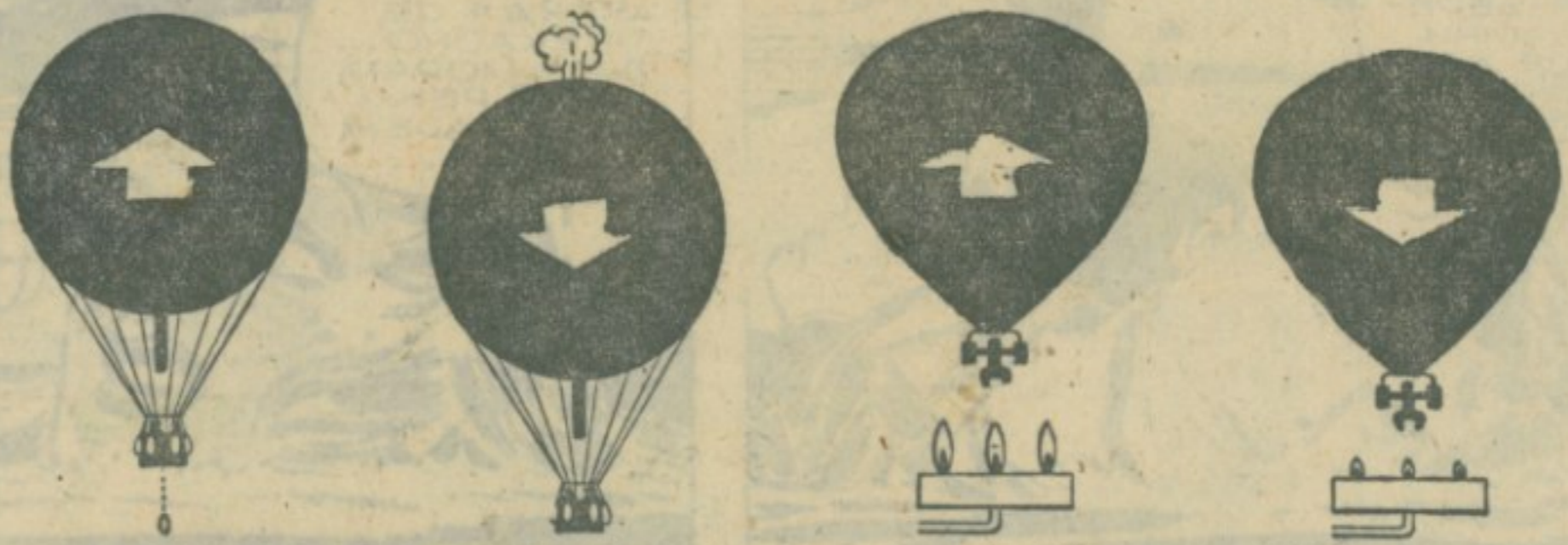
Свејло — основни разлој

Више од половине свих кон тролисаних моторних возила, иако је једном утврђено на међународном саветовању о осветљавању моторних возила немају исправне уређаје за осветљавање. Због тога је истакнута потреба да саобраћајни органи боље и ригорозније врше контролу светла на возилима како би се избегле многе несреће.

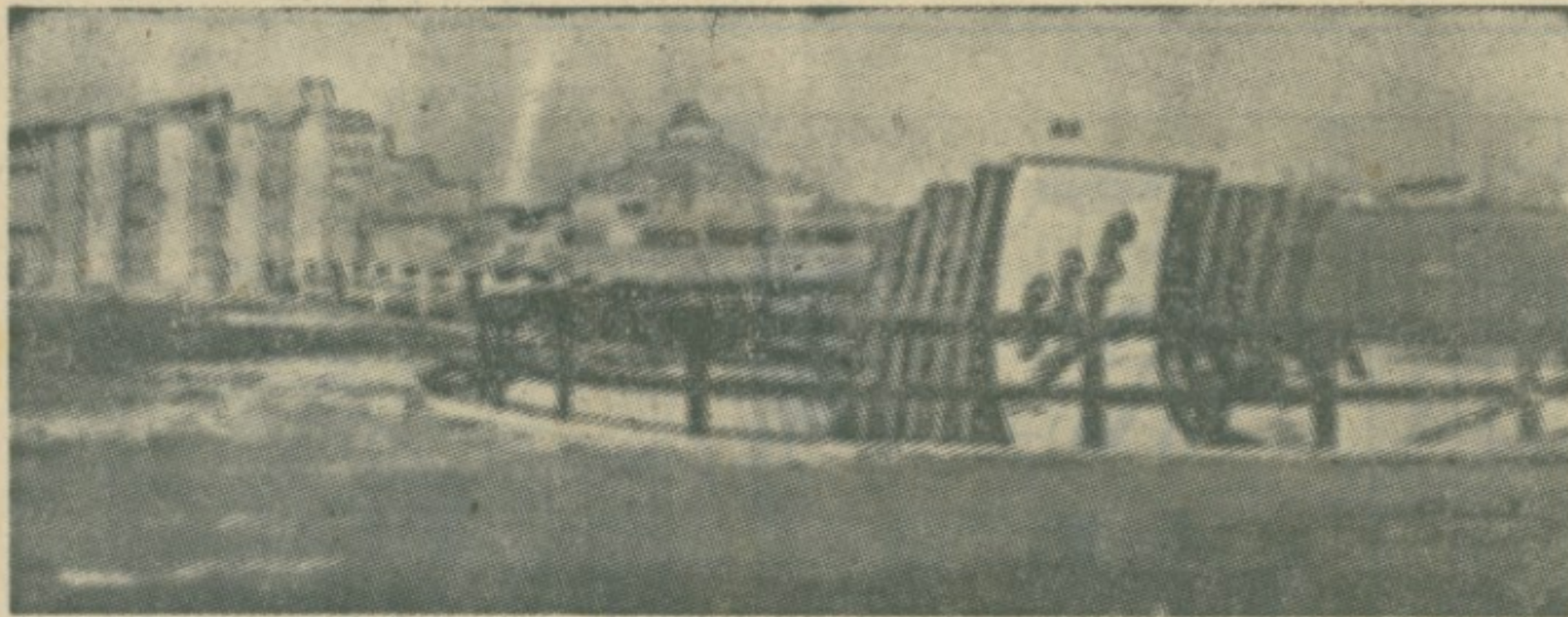
БЕЗ АВИОНА

Можда ће људи кроз релативно кратко време моћи да лете без авиона или неке друге летелице — просто у балону од импрегнираног незапаљивог платна са грејачем који ради на бутан гасу. Користећи стари принцип да топао ваздух има способност да диже балон, као што је рађено са првим балонима у Америци, сада се развија нова врста летачког спорта. Над отвореним дном балона ушаљени грејач загрева обичан ваздух који испуњава ку-

полу у којој, тврде конструктори, може да стане терет од преко 200 килограма. На слици је приказан принцип по коме се дижу: обичан балон напуњен хелијумом и нов балон на бутан гасу. За само летење се, наравно, користе и даље ваздушне струје, али преимућство новог балона је у томе што ће се повећавањем или смањивањем пламена на грејачу регулисати висина пењања или спуштања без избацивања баласта или испуштања неког скупогеног гаса, као што се пре чинило.

ИЗ ОБИЧНИХ ВАЛОНА МОРАО СЕ ИЗБАЦИВАТИ БАЛАСТ ДА БИ СЕ ОНИ ПЕЛИ; ДА БИ СЕ СПУШТАЛИ ИЗБАЦИВАО СЕ СУВИШНИ ГАС. А САДА: ПОЈАЧАВАЊЕМ ИЛИ СМАЊИВАЊЕМ ПЛАМЕНА НА ГРЕЈАЧУ ВАЛОН СЕ ПЕЊЕ ИЛИ СПУШТА

ВИДИТЕ НЕОБИЧНУ АНТЕНУ РАДАРА НА ОРЛИЈУ КОЈА ЈЕ ЗАКОПАНА ДО ПОЛОВИНЕ У СВОЈУ БЕТОНСКУ „КАЦУ“. ОВАКВА ИНСТАЛАЦИЈА ЗНАТНО УМАЊУЈЕ УГАО ОДБИЈАЊА ТАЛАСА НА ТЛУ И ТИМЕ ПОВОЉШАВА ПРЕЦИЗНОСТ ДОВОЂЕЊА АВИОНА НА ПИСТУ

ЗАКОПАНИ РАДАР

Нови радар треба ускоро да буде постављен на аеродрому Орли крај Париза. Од обичног радара се разликује тиме што је до пола закопан у земљу. Једна половина — горња — његове антене уздиже се изнад тла, а доња је забетонирана у тлу.

Али због чега је начињен овакав радар који, изгледа, оповргава све теорије о радару? Утракратки таласи радара се практично распростиру у правој линији, као и код телевизије и светлости. Покаткад, код радара инста-

лираних на висини, део ових таласа се одбија ка тлу, у разним правцима. Тако настаје да се, зрачења која иду директно од антене и зрачења одбијена од тла, тзв. интерференција укрштају. Тада се стварају зоне са много

електромагнетске енергије на супрот другима где је има много мање. Слично се догађа кад се ноћу посматра саобраћајна врло закрчена мрежа. Извесне саобраћајне зоне су веома осветљене јер се снопови фарова ту укрштају, док друге остају у мраку.

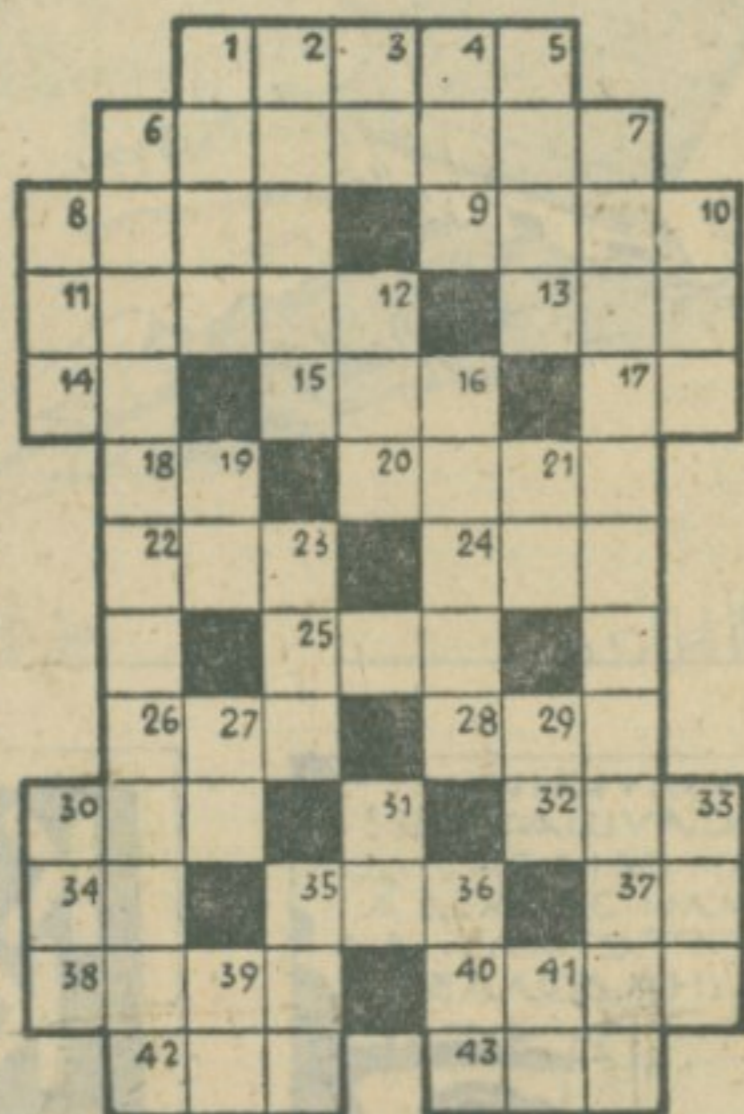
Антена умањује угао простирања таласа бачених ка тлу, па је и зрачење знатно ослабљено. На супрот томе, интензитет светлосних снопова који чисте простор у потрази за авионима кад слећу — бива повећан.

Оштрина „електронских очију“ на Орлију је много већа — авиони се примећују и са веће даљине и много тачније. Прецизност радарске антене је таква да примети авионе који се налазе и на удаљености од 200 километара на висини од 8.000 метара. Овакав радар је веома погодан још и за супер брзе реактивне авионе.

Захваљујући радару са оваквим антенама ваздушни саобраћај на Орлију ће се убудуће одвијати још прецизније и безбедније.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) врата за батлице; 6) град у Индонезији; 8) већа водена површина; 9) народ келтског порекла; 11) арапски предисламски песник; 13) присвојна заменица; 14) скраћеница за килограм; 15) град у Француској; 17) уметна заменица; 18) предлог; 20) земљотрес; 22) хвањане двалаччи; 24) превлака на Малаки; 25) шакац; 26) јединица електричне снаге; 28) песник и приповедач код старих Грка; 30) фудбалски термин; 32) ризице; 34) злато (фр); 35) орган чула вида; 37) река у Аустрији; 38) град на обали Цреног мора; 40) фарба; 42) свежа; 43) грубо сукно.

Усправно: 1) месец у години; 2) већа водена површина; 3) музичка нота; 4) јединица за рад у физици; 5) наша планина; 6) енглески роман ослеп (Сага о Форсайтима); 7) град у Египту; 8) индусијска биљка; 10) друго, остало; 12) мочварно земљиште; 16) шаргарепа; 19) музичка нота; 21) град у Финицији; 23) башта; 27) хемички знак за алуминијум; 29) спев; 30) бивша португалска колонија у Ин-

дији; 31) першун; 33) покрајина на Сибирији; 35) лична заменица; 36) и један и други; 39) слово латинице; 41) река у Сибиру.

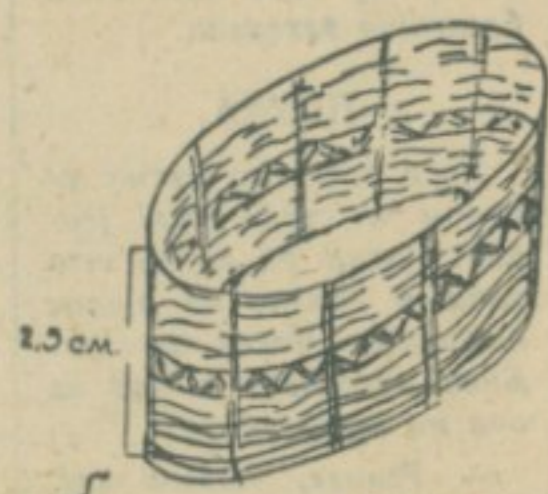
РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) лабуд; 6) положај; 8) коза; 9) елан; 11) акана; 13) ина; 14) до; 15) икс; 17) ср; 18) Шо; 20) реми; 22) ено; 24) Лаб; 25) све; 26) ода; 27) Нил; 30) Спа; 32) Рим; 34) ро; 35) Арг; 37) ја; 38) Жлеб; 40) Ирун; 42) ено; 43) гас.

Усправно: 1) доза; 3) Алани; 3) Во; 4) уже; 5) Дали; 6) „Покошено поље“; 7) Јан Сибелијус; 8) кад; 10) нар; 12) акр; 16) се-лен; 19) он; 21) ма; 23) оса; 27) да; 29) ир; 30) орж; 31) ер; 33) Ман; 35) Або; 36) тиг; 39) ен; 41) Ра.

НАПРАВИ САМ

ПРСТЕНОВИ ЗА САЛВЕТЕ

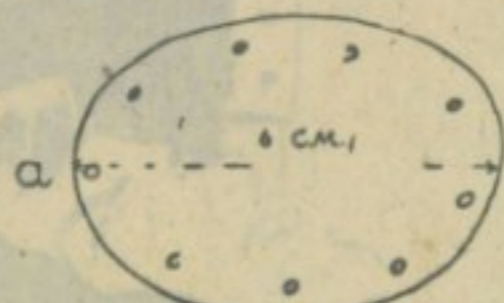

ПРОСТЕН ЗА САЛВЕТЕ

Да вам се не би салвете приликом прикупљања после обода помешале, уколико на свакој нема монограм, најбоље ће бити да направите о-

вољико прстенова колико има укућана. Ове прстенове ћете лако направити од струкова рафије или најлон канала у боји који су вам вероватно остали кад сте опљигали флаше. Наравно, сваки прстен треба да је различите боје.

Нацртајте на картону околно кругова са пречником од 8 см колико вам је потребно прстенова. На сваком кругу (слика а) 1 см од ивице начините 9 рупа на растојању од по 1,8 см до 2 см. Рупе избушите шилом. Ови кругови од картона служе једино као помоћ јер ћете у њих увући 9 осавим танких штапића од по 2,5 см висине које сте претходно добро изгладили

КАРТОН СА 9 РУПА

цимрил-папиром. Почните да оплћете жицом од најлона или рафије, као што видите на слици б. На крају, кад сте све жице добро затегли и завезали око штапића, можете да извучете доњи картон а у прстенове увучете салвете. Верујемо да ће се ваши укућани обрадовати.

Колико је сати?

Овај човечуљак треба да стигне у исто време свуда. Али, колико је сати у овим градовима кад је у Београду подне?

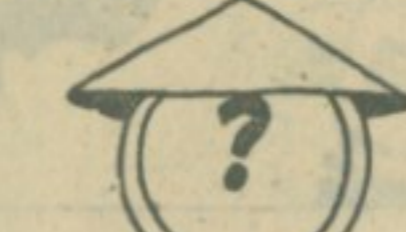
Ако не знате ево одговора: у Буенос Аиресу биће 4 часа, у Сан Франциску 8, у Пекињу 19 и 30, у Њу Делхију 17 и у Москви 14 часова.

БУЕНОС АИРЕС

САН ФРАНЦИСКО

ПЕКИНГ

ЊУ ДЕЛХИ

МОСКВА

Јесте ли већ чули да...

... први угљенокоп у Србији ослобођеној од

Турака отворен је 1837. године у селу Милви код Деспотовца.

... полупаразитска биљка имела нема корена већ пијавке које продиру у тело биљке-домаћина и из њега упијају воду с раствореним минералним састојцима.

... код неких племена у Басутоленду, у Јужној Африци, сви мушкарци, сем поглавице, бирају себи жене сами. Он мора да се ожени победником редовног годишњег турнира у слободном рвању на коме учествују све девојке стасале за удају. И док сви његови поданици имају по правили само једну жену, он има читав харем који сваке године повећава још по једном женом.

... највећи светски произвођач бисера је

Јордан због чега је назван „мати бисера“.

... прва океанографија, под насловом „Физичка историја мора“ објављена је 1725. године у Амстердаму. Њен аутор Француз Марсили, радио је на овом делу 50 година „не у кабинету, већ на мору, међу морнарима, не у тишини и миру већ у честим опасностима по живот“.

... у случају опасности мајка-скачичица у-

зима предњим шапама у наручје своје младунче и бежи заједно с њим.

... не постоје две сличне пахуљине снега.

... другог Јануара се Земља максимално приближава Сунцу, али његову топлоту не осећамо у тој мери јер сунчеви зраци тада падају косо а изврстан постојак њих — покаткад и свих 80% — прелама се на снегу који покрива тло.

... смучке су биле познате још пре 4.000 до

5.000 година. Међутим, смучање као спорт јавио се тек у 19. веку.

... ако је Монт Еверест, у Азији, са својих 8860 метара највиши врх на свету, онда јама на острву Минданао, другом острву по значају у Филипинском архипелагу, држи обрнут рекорд: дубока је 10.790 метара.

... Рисан је најстарије насеље у Боки. Основало га је илирско

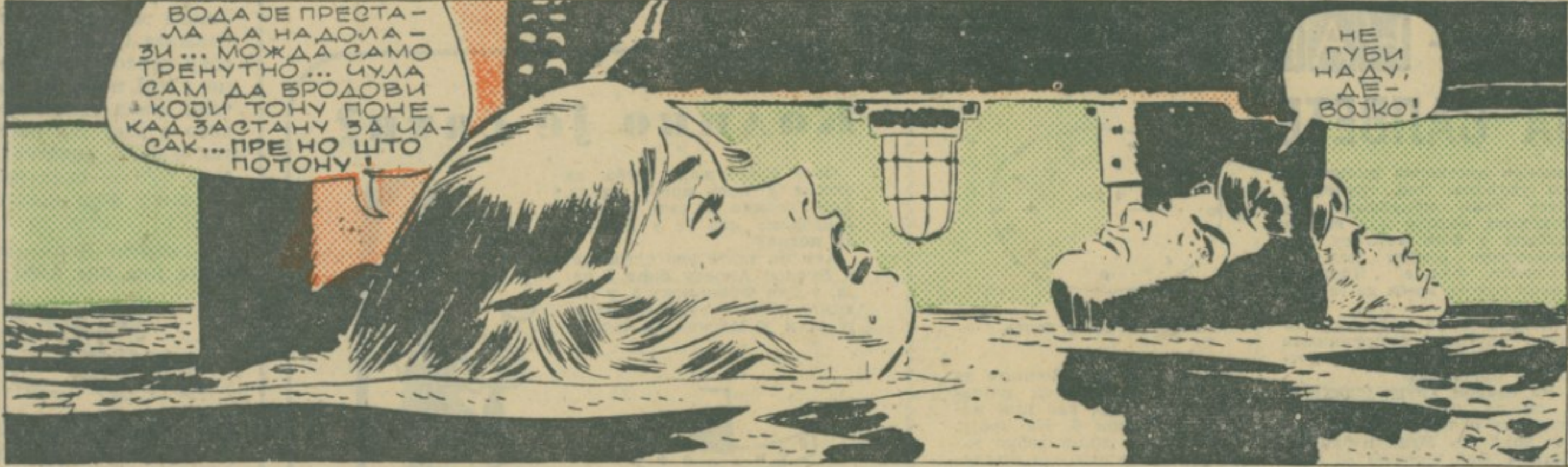
племе Ризовити по коме је и назван.

... ледена киша је у ствари ситан град а не снег.

МИКИ
by WALT DISNEY

ДОДИ ДОДИ

Ква-Ква!

Уређује Паја Патак

ЉУБАЗНИ СУСЕДИ

Послао Паја Патак своју девојку суседу да му каже:

— Молио вас је господин Паја да убијете свог пса јер му не даје да спава.

— Хвала, девојко, — рече сусед — поздрави твог господина и реци му да најпре отрује своје сестриће и изгори све њихове музичке инструменте, па ћу му због тога бити бескрајно захвалан.

ПОУКА

Пата пошла у шетњу обалом и стала крај једног нечача да гледа шта ради и стално га гњави питањима. Човек је стрпљиво одговарао а кад га она на крају упита:

— Реците, молим вас, господине, зар вам није жао да убијате тако слатке, мале животиње? — он јој одговори:

— Па ја сам вам већ рекао, госпођо, да им се баш ништа не би десило да нису толико отварале уста.

СИГУРНИЈИ ЈЕ

Понајес отац прославља 90. рођендан. Пред оквиљеном филмијом он каже:

— Можете рећи за моје године што год хоћете, али једно је тачно: ја сам данас сигурнији на мојим ногама него што сам био пре 90 година.